

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Rozbor díla Sestry Makiokovy se zaměřením na smluvený sňatek *miai* s odkazy
k mimo-japonskému kontextu**

Analysis of the book The Makioka Sisters with the main focus on arranged marriage
miai with references to non-Japanese context

Vypracovala: Natálie Gruberová

Vedoucí diplomové práce: prof. Zdenka Švarcová, Dr.

OLOMOUC 2017

Kopie zadání bakalářské práce

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2015/2016

Studijní program: Filologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Anglická filologie - Japonská filologie (AF-JA)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
GRUBEROVÁ Natálie	Vrchlického 16, Duchcov	F14794

TÉMA ČESKY:

Rozbor díla Sestry Makiokovy se zaměřením na smluvený sňatek miiai s odkazy k mimo-japonskému kontextu

TÉMA ANGLICKY:

Analysis of the book The Makioka Sisters with the main focus on arranged marriage miiai with references to non-Japanese context

VEDOUCÍ PRÁCE:

prof. Dr. Zdeňka Švarcová - ASJ

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem práce je rozbor díla Sestry Makiokovy od Džun'ičiróa Tanizakiho se zaměřením na způsob, jakým je v knize podána japonská instituce smluveného sňatku miiai. V práci bude zahrnutý vývoj miiai a také jeho poměření se smluveným sňatkem v mimo-japonském kontextu. Dále bude analyzován text díla za účelem rozboru pojetí a průběhu miiai v knize. Toto pojetí poté bude srovnáno s příklady smluveného sňatku v mimo-japonské literatuře.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Primární literatura:

TANIZAKI, Džun'ičiró. Sestry Makiokovy. 2. upravené vydání. Praha: Brána, 2010. ISBN 978-80-7243-489-3.

Sekundární literatura:

ČERVENKA, Miroslav et al. Pohledy zblízka: zvuk, význam, obraz: poetika literárního díla 20. století. Praha: Torst, 2002. ISBN 80-7215-171-1.

FOX, Greer Litton. Love Match and Arranged Marriage in a Modernizing Nation: Mate Selection in Ankara, Turkey. In Journal of Marriage and Family. 1975, roč. 37, č. 1, s. 180-193, ISSN 0022-2445.

KEENE, Donald. Five Modern Japanese Novelists. New York: Columbia University Press, c2003. ISBN 978-0-231-12611-3.

KUMAGAI, Fumie. Family Issues on Marriage, Divorce, and Older Adults in Japan: With Special Attention to Regional Variations. Singapore: Springer, 2015. ISBN 978-981-287-185-5.

MALINA, Jaroslav. Antropologický slovník, aneb, Co by mohl o člověku vědět každý člověk: (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění). Brno: Akademické nakladatelství CERM, c2009. ISBN 978-80-7204-560-0.

RONENOVÁ, Ruth. Možné světy v teorii literatury. Brno: Host, 2006. Teoretická knihovna. sv. 14. ISBN 80-7294-180-1.

SUGIMOTO, Yoshio. An Introduction to Japanese Society. Second Edition. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. ISBN 978-0-511-07699-2.

WINKELHÖFEROVÁ, Vlasta. Slovník japonské literatury. Praha: Libri, 2008. ISBN 978-80-7277-373-2.

Podpis studenta: Gruberová

Datum: 18.5.2016

Podpis vedoucího práce: Švarcová

Datum: 18.5.2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité
prameny a literaturu.

V Olomouci dne.....

Podpis.....

Anotace

Jméno autora: Natálie Gruberová

Jméno fakulty-katedry: Filozofická fakulta-Katedra asijských studií

Název práce: Rozbor díla Sestry Makiokovy se zaměřením na smluvený sňatek *miai* s odkazy k mimo-japonskému kontextu

Název práce v angličtině: Analysis of the book The Makioka Sisters with the main focus on arranged marriage *miai* with references to non-Japanese context

Vedoucí práce: prof. Zdenka Švarcová, Dr.

Počet stran: 45

Počet znaků s mezerami: 82668

Počet titulů použitých pramenů a literatury: 17

Klíčová slova: Sestry Makiokovy, Džun'ičiró Tanizaki, smluvený sňatek, *miai*, *miai kekkon*, japonská literatura

Práce se zabývá rozbořem románu Sestry Makiokovy od Džun'ičiróa Tanizakiho se zaměřením na motiv japonské instituce smluveného sňatku *miai*. Práce je rozdělená do tří kapitol. První kapitola se zabývá institucí *miai* obecně a povrchově ji srovnává s několika příklady smluvených sňatků mimo Japonsko. Druhá kapitola obsahuje rozbor textu románu a na příkladu vystupujících – zejména potenciálních – ženichů přibližuje instituci *miai* a průběh sňatkových jednání. Ve třetí kapitole je poté představena ústřední postava románu Jukiko v kontrastu se svými sestrami. Cílem práce je určit, jakým způsobem instituci *miai* Tanizaki vyložil, tj. zda se zaměřil na její konvenčnost, či jde spíše o odraz vztahů sester a potažmo celé rodiny Makiokovy.

Ráda bych poděkovala paní prof. Zdeně Švarcové, Dr. za odborné vedení mé bakalářské práce a za všechnen její čas, námahu a trpělivost.

Těž bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za veškerou jejich podporu.

Obsah

Úvod.....	8
1 Smluvené sňatky.....	10
1.1 Stručně o vývoji sňatků v Japonsku až k <i>miai</i> a <i>miai kekkon</i>	10
1.2 Dřívější a současná situace <i>miai</i>	12
1.3 Smluvené sňatky mimo Japonsko	13
2 Motiv <i>miai</i> a <i>miai kekkon</i> v knize Sestry Makiokovy	15
2.1 Potenciální ženich č. 1: pan Segoši	17
2.2 Potenciální ženich č. 2: pan Saigusa (reminiscence)	20
2.3 Potenciální ženich č. 3: jméno neuvedeno (reminiscence)	22
2.4 Potenciální ženich č. 4: jméno neuvedeno	23
2.5 Potenciální ženich č. 5: pan Minokiči Nomura	24
2.6 Potenciální ženich č. 6: jméno neuvedeno	26
2.7 Potenciální ženich č. 7: pan Hiroši Sawazaki	26
2.8 Potenciální ženich č. 8: pan Fukusaburó Hašidera.....	29
2.9 Přijatý nápadník: pan Minoru Mimaki.....	31
2.9.1 Reakce Jukiko	35
2.10 Další <i>miai</i> v knize: služebná Oharu	36
3 Jukiko a její sestry.....	37
Závěr	41
Seznam použité literatury	44

Ediční poznámka

V práci je použita česká transkripce japonštiny s výjimkou citací, kde je v případě zahraničních zdrojů uvedena transkripce původní, anglická.

Japonská jména jsou uváděna v řazení křestní jméno – příjmení, s výjimkou citací, kde jsou uváděna v pořadí příjmení – křestní jméno, jak vyžaduje citační norma.

Japonská osobní i místní jména jsou používána podle českých pravidel, tedy s pádovými koncovkami a s přechylováním, kromě zdrojů v angličtině, kde jsou ponechána v původním přepisu. Ostatní japonská slova jsou uváděna v nepřechýleném tvaru.

Japonská slova – s výjimkou místních názvů – a japonské koncepty jsou v zájmu přehlednost práce psané kurzívou.

Překlady a parafráze zahraničních zdrojů byly přeloženy autorkou práce, není-li uvedeno jinak.

V zájmu přehlednosti práce jsou v poznámkách pod čarou citace uváděny ve zkrácené podobě – tedy bez ISBN/ISSN, popř. bez hypertextového odkazu, v případě internetových zdrojů – a při opakovaném použití jsou zkráceny do formátu: Autor, (rok), strana.

Úvod

Ve své práci se věnuji japonské instituci smluveného sňatku *miai* obzvláště roli, kterou tento způsob vyhledávání sňatkové partie¹ sehrává v románu Sestry Makiokovy od jednoho z nejvýznamnějších japonských autorů 20. století Džun'ičiróa Tanizakiho.

Práce je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole se věnuji samotné instituci *miai*. Nejprve stručně shrnuji historický vývoj sňatků v Japonsku a rozvádím jejich rozdělení na sňatky z lásky a smluvené sňatky *miai*, včetně definice obou těchto termínů. Dále zmiňuji demografický vývoj instituce *miai* a uvádím jaké je zastoupení smluvených sňatků v současné japonské společnosti. Na konci této kapitoly srovnávám instituci *miai* s několika vybranými příklady institucí smluvených sňatků mimo Japonsko a to zejména v dalších asijských zemích.

V druhé kapitole analyzuji text díla Sestry Makiokovy za účelem výkladu Tanizakiho ztvárnění instituce *miai* v tomto románu. V rámci této analýzy kromě *miai* uvádím i další motivy, které se v díle objevují. Též se zmíním o příslušnících rodiny Makiokovy, jejich rozdělení na tzv. *hlavní dům* a *vedlejší dům*, a o tom, jak se jejich hierarchie odráží v zapojení do sňatkových jednání. Hlavním bodem této kapitoly je několik podkapitol, v nichž v pořadí, v jakém se v díle objevují, představuji všechny potenciální ženichy pro Jukiko Makiokovou, kteří v díle vystupují a shrnuji jejich přednosti a hlavně nedostatky, které jsou důvodem, proč jednání s nimi nejsou dovedena do zdárného konce. Na příkladu v románu probíhajících sňatkových jednání též postupně uvádím veškeré požadavky kladené jak na budoucího manžela tak na Jukiko a rodinu Makiokových. Zejména jde o předpoklady v oblasti postavení, rodinných vztahů, zaměstnání, vzdělání, majetku, zdraví, vzhledu, vystupování, atp. V závěru této části též představuji i úspěšného nápadníka a pro celistvost využití tohoto motivu se zmiňuji také o dalším *miai*, které se v románu objevuje.

Ve třetí kapitole jsem se pokusila z dostupných informací sestavit obraz Jukiko, jakožto ústřední postavy románu. Aby byl tento obraz kompletnější, stavím Jukiko do kontrastu s jejími sestrami a na základě nejen jejich interakcí jsem se pokusila osvětlit úlohu každé z nich.

¹ V anglické literatuře často překládáno jako „mate-selection“.

Náplní této práce není snaha porovnat zastoupení dalších literárních motivů vůči motivu *miai*, ač budou tyto motivy opakovně zmiňovány. Hlavním cílem této práce je ukázat, do jaké míry tradiční a na konvencích založená je instituce *miai*, jejíž obraz čtenáři Tanizaki předkládá. Kladu si otázku, zda se jedná pouze o odraz společenské potřeby, tj. provdat Jukiko kvůli postoji společnosti k neprovdané ženě po třicítce a o obraz rodiny, která není schopna takové ženě zajistit sňatek, či zda se jedná o odraz rodinných vztahů rodiny Makiokovy, tedy zda jde v tomto případě zejména o snahu rodiny zajistit Jukiko spokojený život.

1 Smluvené sňatky

Smluvené sňatky jsou z pohledu dnešní společnosti ve většině zemí již otázkou minulosti. Hledání ideální sňatkové partie tímto způsobem se totiž, zejména v západních zemích, týkalo spíše vyšších vrstev společnosti a postupný úpadek významu šlechty tak zapříčinil i úpadek této praktiky. Nicméně ne všude se smluvené sňatky vázaly pouze na vyšší vrstvy a ne všude smluvené sňatky zcela vymizely. Naopak, existují země, kde je dodnes instituce smluveného sňatku hojně využívána, ač už v mnohých z nich sňatky tohoto typu nepředstavují procentuální většinu.

Nicméně v každé ze zemí, v nichž tento způsob vyhledávání budoucího manžela, či manželky setrval, se pod zastřešujícím pojmem „smluvený sňatek“ vyvinuly často zcela odlišné systémy, v závislosti na tradičním a kulturním základu dané země. V Japonsku se vyvinula instituce *miai* (též *omiai*).²

1.1 Stručně o vývoji sňatků v Japonsku až k *miai* a *miai kekkon*

Japonské praktiky manželského i nemanželského soužití sahají až do nejranější japonské historie, přičemž vždy šlo primárně o pokračování rodové linie, jako ostatně v naprosté většině kultur a civilizací. O jakémisi zákonném svazku lze hovořit přibližně od období Heian (794-1185/1192).³

Ač bylo Japonsko v nejstarších obdobích značně matriarchální, s postupným přebíráním buddhismu a konfucianismu⁴ se postavení žen začalo měnit. Spolu s nimi totiž do Japonska přišel systém hierarchie vztahů, dle kterého je žena vždy do určité míry podřízena a musí prokazovat poslušnost muži – v mládí otci, po svatbě manželovi, při ovdovění nejstaršímu synovi.⁵ Již v období Heian je tedy patrný postupný přesun od původních matrilineárních sňatkových praktik *mukotorikon* (též *mukoirikon*⁶),

² Jap.: 見合い (お見合い)

³ KUMAGAI, Fumie. *Family Issues on Marriage, Divorce, and Older Adults in Japan: With Special Attention to Regional Variations*. Singapore: Springer, 2015, s. 42-44

⁴ Ty začaly pronikat do Japonska již od 6. století.

⁵ KŘIVÁNKOVÁ, Anna. *Obraz ženy v japonské populární kultuře 2. poloviny 20. století*. Praha, 2016. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav Dálného východu, s. 25-26

⁶ HONCOPOVÁ, H., K. MACÚCHOVÁ a J. MALINA. Heslo: sexualita, erotika, láska a manželství. In: MALINA, Jaroslav et al. *Antropologický slovník, aneb, Co by mohl o člověku vědět každý člověk:*

tj. přijetí muže do rodiny ženy a případná péče o společné děti rodinou ženy v případě odloučení, k patrilineárním *jometorikon* (též *jomeirikon*⁷), kde tyto role přebírá muž a jeho rodina. Ve 14. až 15. století, kdy samurajská třída představuje nejvyšší vrstvu společnosti, je již tento systém vnímán jako většinový.⁸

Nicméně ač jsou i v moderní době sňatky ve většině případů typu *jometorikon*, ani *mukutorikon* zcela nevyvymizelo, v Japonsku je totiž poměrně rozšířen systém adopce a to i v případě dospělých. Toto bylo obzvláště důležité v době starého *rodinného systému*, dle kterého musel být hlavou rodu muž.⁹ Pokud tedy nebyl v rodině syn, mohl být do rodiny adoptován.¹⁰ „Jestliže byly v rodině pouze dcery, byl adoptován manžel nejstarší dcery a ten se pak stal nositelem rodového jména a pokračovatelem rodu.“¹¹

Přetrvání *mukutorikon* je relevantní i pro děj románu *Sestry Makiokovy*, neboť podobným způsobem byli do rodiny adoptováni manželé obou starších sester. Manžel nejstarší sestry se tímto způsobem stal hlavou rodu Makioka.

Po druhé světové válce se do Japonska ze západu dostávají tzv. *joriaikon*, tj. svatby, v nichž jsou si partneři – alespoň před zákonem – rovni.¹² *Joriaikon* přebraly již z dřívějších dob patrné dělení typů svateb na *ren'ai kekkon* a *miai kekkon*.¹³

*Ren'ai kekkon*¹⁴, neboli, ve volném překladu „sňatky z lásky“, jsou svatby, kde ve výběru partnera nefiguruje žádný oficiální prostředník, ale proces hledání probíhá „běžným“ způsobem, tj. výběr z okruhu přátel a známých, popř. seznámení se s budoucím životním partnerem skrze někoho z těchto skupin.

(s přihlédnutím k dějinám literatury a umění) [online]. Brno: Akademické nakladatelství CERM, c2009, s. 3639. [cit. 2017-04-28].

⁷ Honcoopová, H., K. Macúchová a J. Malina. In: Malina et al., s. 3639. [cit. 2017-04-28].

⁸ Kumagai, s. 45-46

⁹ *Rodinný systém*, neboli *ie seido* byl systém hierarchie v rámci rodu, který byl zrušen v rámci japonských poválečných reforem.

¹⁰ SUGIMOTO, Yoshio. *An Introduction to Japanese Society. Second Edition*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. s. 147-148

¹¹ WINKELHÖFEROVÁ, Vlasta, *Tanizaki a jeho román Sestry Makiokovy*. In: TANIZAKI, Džun'ičiró. *Sestry Makiokovy*. 2. upravené vydání. Přeložila Vlasta WINKELHÖFEROVÁ. Praha: Brána, 2010, s. 510

¹² Kumagai, s. 48

¹³ Kumagai, s. 49

¹⁴ Jap.: 恋愛結婚

Na druhé straně stojí pro Japonsko specifické *miai kekkon* (též *omiai kekkon*)¹⁵, tedy smluvené sňatky *miai*. Jde o sňatky, kde k hledání partnera bylo využito oficiální třetí strany, prostředníka zvaného *nakódó*¹⁶ a kde v rámci procesu seznamování dochází k formálním setkáním zvaným *miai*.¹⁷ Při tomto setkání mají nezadaní jedinci, kteří se při této příležitosti často vidí úplně poprvé, možnost se seznámit a zjistit svou vzájemnou náklonnost.

Každému oficiální setkání *miai* předchází poměrně intenzivní vyhledávání informací o druhé straně. Na základě těchto informací si mohou obě strany – a zejména jejich rodiny, které šetření zpravidla zařizují – udělat představu, jak perspektivní by potenciální svazek mohl být a zdá má tedy smysl začít jakékoli sňatkové jednání, či nikoliv.

1.2 Dřívější a současná situace *miai*

Instituce *miai*, jakožto systém výběru vhodného budoucího manžela/budoucí manželky, je tradicí, jež sahá poměrně daleko do japonské historie. Velmi se rozšířila na začátku období Meidži (1868-1912), ale již v předešlém období se jednalo o poměrně běžnou praktiku u vyšších vrstev společnosti, tj. zejména samurajské třídy. U těchto svazků však musel být proces shánění informací o potenciálních partnerech ještě důkladnější, než je tomu zvykem v moderní době, neboť se zde nejednalo pouze o spojení dvou jedinců, ale hlavně dvou rodin.¹⁸

Avšak o určitém propojení rodin se dá mluvit u většiny manželství ať už smluveného, či z lásky. Ostatně i Jaroslav Skupník tvrdí, že „...[manželství] *definuje či implikuje vzájemné nároky partnerů (a jejich *příbuzných) na sebe... a vytváří vazby mezi příbuznými partnerů.*“¹⁹ Ale pravdou je, že zejména v minulosti, kdy byl v Japonsku rozšířen *rodinný systém*, tyto vazby byly pevnější a hlavně závaznější. Snad

¹⁵ Jap.: 見合い結婚 (お見合い結婚)

¹⁶ Roli *nakódó* většinou zaujímají příbuzní, známí, či sousedé, jednoho nebo obou potenciálních manželů. (Knight, 1995, s. 13. [cit. 2017-28-4])

¹⁷ Je nutné zdůraznit, že samotné slovo *miai*, tedy neoznačuje smluvený sňatek. *Miai* označuje, často vícečetná setkání, jichž je v ideálním případě smluvený sňatek výsledkem.

¹⁸ *Kodansha Encyclopedia of Japan*. Tokyo; New York, N. Y.: Kodansha, 1983, s. 168

¹⁹ SKUPNÍK, Jaroslav. Heslo: manželství. In: MALINA, Jaroslav et al. *Antropologický slovník, aneb, Co by mohl o člověku vědět každý člověk: (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění)* [online]. Brno: Akademické nakladatelství CERM, c2009, s. 2372. [cit. 2017-04-29].

i proto po zrušení *rodinného systému* začíná instituce *miai*, jako většinový způsob vyhledávání ideálního partnera upadat.

Podle informací, které ve své knize uvádí Fumie Kumagaiová, bylo v letech 1930-1944 – tj. v období jejího výzkumu, které přibližně odpovídá časovému zasazení Sester Makiokových – 69% sňatků evidováno jako *miai kekkon*.²⁰ Od konce druhé světové války má tradice hledání partnera skrze prostředníka klesavou tendenci, s 60. lety jakožto bodem zlomu, kdy se procentuální zastoupení *ren'ai kekkon* a *miai kekkon* vyrovnává a *ren'ai kekkon* postupně přebírá majoritní většinu. Po 60. letech navíc tendence nevyhledávat si partnera skrze instituci *miai* neustává. Postupným historickým vývojem se tak dospělo až k bodu, kdy je podle informací z let 2005-2010, tj. nejaktuálnějších informací, které Kumagaiová nabízí, jako *miai kekkon* evidováno „pouhých“ 5,2% ze všech v Japonsku uzavřených sňatků. Vezmeme-li ale v potaz počet obyvatel Japonska, jedná se stále o poměrně vysoké číslo.

Ovšem faktem zůstává, že na rozdíl od první poloviny 20. století, kdy se dalo mezi *ren'ai kekkon* a *miai kekkon* odlišit poměrně bez problémů²¹, v dnešní době, kdy se nabízí mnoho možností pro nepřímé představení – ať už jde o večírky *gókon*²², internet, či seznamky – se tato specifikace stává čím dál tím obtížnější.²³

1.3 Smluvené sňatky mimo Japonsko

„Smluvené sňatky“ jakožto opozice k „sňatkům z lásky“ přetrvaly i v jiných zemích. Toto dělení není až tak neobvyklé a dle některých sociologů pracuje se dvěma základními metaforickými přirovnáními. Prvním přirovnáním je „*Love is fission*. (Láska je štěpení).“²⁴, v němž láska symbolizuje disharmonii a tedy je žádoucí, aby sňatky byly dohodnuté, nikoli založené na jakkoli impulzivním rozhodnutí. Druhým přirovnáním je

²⁰ Kumagai, s. 50

²¹ Zejména protože v tomto období byl „sňatek z lásky“ spíše výjimkou, než běžným jevem.

²² *Gókon*, jsou večírky, kde se seje více nezadaných jedinců a seznamují se zpravidla skrze přátele. Jde *de facto* o mnohem méně formální a zejména skupinovou verzi *miai* bez oficiálního prostředníka.

²³ SUZUKI, Michio. *Becoming Modern Women: Love and Female identity in prewar Japanese literature and culture*. Stanford: Stanford University Press, 2010, s. 80.

²⁴ FOX, Greer Litton. Love Match and Arranged Marriage in a Modernizing Nation: Mate Selection in Ankara, Turkey. In *Journal of Marriage and Family*. 1975, roč. 37, č. 1, s. 180. [cit. 2017-28-4]

„*Love is fusion*. (Láska je splynutí.)“²⁵, podle kterého láska symbolizuje harmonii, jež je základním kamenem pevného pouta a tedy i zárukou stability rodiny.²⁶

Asi nejpodobněji japonské instituci *miai* se instituce smluveného sňatku – pravděpodobně i na základě geografické blízkosti – vyvinula v Koreji. I zde je běžné projít několika setkáními, korejsky zvanými *masseon*, v nichž figuruje prostředník a též jim předchází vyhledávání informací o protějšku. Teprve na základě těchto setkání se rozhoduje, zda je takovýto svazek žádoucí, či nikoliv. Podobně blízký způsob pátrání po ideálním životním partnerovi se vyvinul i například v Číně, či ve Vietnamu.²⁷

Další asijskou zemí, kde jsou smluvené sňatky též stále běžnou záležitostí, je Indie a to i přes to, že zde byly snahy zdejší tradici smluvených sňatků zcela zrušit. Ač však došlo i k zákonným zásahům, instituce smluveného sňatku přetrvávala a ve skutečnosti představuje procentuální většinu všech v Indii uzavřených sňatků (v některých oblastech až 90%).²⁸ Průběh těchto sňatkových jednání se však poněkud liší. V Indii například existuje možnost projít smluveným jednáním a sňatkem s partnerem vlastního výběru, za předpokladu, že je na stejné společenské úrovni a schválen rodiči.²⁹ Na druhé straně jsou ale i tradičnější smluvené sňatky, kde ač je teoreticky možné rodiči smluvený protějšek odmítnout, není toto rozhodnutí vždy přijato.

Z evropských, nebo alespoň zčásti evropských, zemí, kde se instituce smluveného sňatku dochovala do moderní doby lze jmenovat například Turecko.³⁰

²⁵ Fox, s. 180. [cit. 2017-28-4].

²⁶ Fox, s. 180. [cit. 2017-28-4].

²⁷ KENDALL, Laurel. *Getting Married in Korea: Of Gender, Morality, and Modernity*. Berkeley: University of California Press, 1996, s. 86-89.

²⁸ UBEROI, Patricia. Family, Kinship, and Marriage in India. In *Students' Britannica India: Select Essays*. Encyclopædia Britannica. 2000, s. 153.

²⁹ tzv. self-arranged marriages – „samosmluvené sňatky“

³⁰ Fox, s. 180-192. [cit. 2017-04-18].

2 Motiv *miai* a *miai kekkon* v knize *Sestry Makiokovy*

Ač se samotný pojem *miai* objevuje až ve druhé kapitole, to, že problematika s ním spojená bude hrát v románu význačnou roli je patrné již z několika prvních odstavců. „Nová nabídka“, která se objevuje jako první negenerické téma knihy a navíc vyplňuje většinu první kapitoly první knihy³¹, navíc implikuje, že se bude jednat o téma, ke kterému se bude kniha vracet a tedy rekurentní motiv tohoto díla.³²

Vzhledem k historickému zasazení románu jsou v něm přítomné samozřejmě i jiné motivy, jako například poměrně běžný motiv srovnání japonské a západní kultury, či přímé a nepřímé narážky na probíhající druhou čínsko-japonskou válku a blížící se – a později probíhající – druhou světovou válku.³³ Nicméně problematika provdání třetí z titulních „sester Makiokových“ a setkání *miai* s ní spojená, jsou mezi nimi motivem klíčovým a vyplňují velkou část první a třetí knihy. Druhá kniha se zabývá především osudy nejmladší sestry Taeko, ale i ty jsou v mnohém propojeny s osudy Jukiko, a tak ani v období, kdy pro Jukiko nabídky nepřicházejí, není tento motiv zcela opomíjen.³⁴

V knize je patrné a zdůrazňované rozdělení rodiny Makiokových na tzv. *hlavní dům* a *vedlejší dům*, tj. domácnost nejstarší sestry Curuko a domácnost druhé sestry Sačiko, jinými slovy hlavní a vedlejší větve rodu. Nejdůležitější postavení má *hlavní dům*, jakožto domácnost hlavy rodu, včetně práva rozhodování v otázce sňatků členů rodiny atp. Avšak v případě sjednávání *miai* pro Jukiko, se *hlavní dům* z velké části nezapojuje a namísto toho se tohoto úkolu ujímá *vedlejší dům*, potažmo Sačiko a její manžel Teinosuke. *Hlavní dům* si tak – podobně jako v dalších zásadních otázkách – ponechává pouze nárok na konečné rozhodnutí o přijetí nabídky.

Rozdělení rodiny je ještě více zdůrazněno, když se *hlavní dům* přesune z Ósaky³⁵ do Tokia, v důsledku povýšení adoptované hlavy rodu Makioka, manžela

³¹ Román *Sestry Makiokovy* je v originále rozdělen do tří knih. Tyto knihy vyšly v obou českých vydáních jednotně, nicméně původní rozdělení děje na tři části – knihy – zůstalo zachováno.

³² TANIZAKI, Džun'ičiró. *Sestry Makiokovy*. 2. upravené vydání. Přeložila Vlasta WINKELHÖFEROVÁ. Praha: Brána, 2010, s. 5

³³ Součástí těchto narážek je např. i zmínka o odstoupení Sudet Německu (Tanizaki, 2010, s. 221), ale je nutné podotknout, že Tanizaki se v románu většinou válečné tematice vyhýbá, protože i autor sám se k válce stavěl s odporem. (Keene, c2003, s. 18)

³⁴ V tomto kontextu jde zde zejména o pověst, kterou si vybuduje Taeko a která se ukáže být překážkou pro získání nových nabídek. (viz. 2.6, jméno neuvedeno)

³⁵ Kde *hlavní dům* rodiny Makiokovy původně sídlil.

nejstarší sestry Curuko, Tacua.³⁶ V momentě tohoto přesunu je podtrženo distancování se *hlavního domu* od vyjednávání sňatku pro Jukiko a to i přes to, že by neprovdané mladé ženy měly dle konvencí s *hlavním domem* žít. Tato zvyklost však nebyla nikdy plně dodržována, naopak se Jukiko a Taeko opakovaně přesouvají mezi *hlavním domem* a *vedlejší domem* sídlícím v Ašiji, městeč ležícím nedaleko Ósaky. Tento status quo je způsoben konfliktem mezi povinnostmi k rodině a osobními pocity obou mladších sester. Ani Jukiko ani Taeko totiž nevycházejí dobře s Tacuem a snaží se proto domácnosti své nejstarší sestry spíše vyhýbat.

Animosita, kterou mladší sestry pociťují ke svému švagrovi, pochází z různých období. V případě Jukiko je založená zejména na Tacuově rozhodnutí po smrti tchána, tj. otce sester, prodat rodinný podnik, který tou dobou procházel hospodářskou krizí, což mu Jukiko nikdy neodpustila.³⁷ I Tacuo sám si od Jukiko udržuje určitý odstup, zejména poté, jak dopadlo sňatkové jednání, jež pro Jukiko zařizoval (viz. 2.2, pan Saigusa) a jak se vyvinula aféra s chybně vytištěným novinovým článkem, jenž zahrnoval obě mladší sestry.³⁸ Právě chováním v záležitosti onoho článku si Tacuo znepřátelil i Taeko, u které je však toto nepřátelství mnohem jednoznačněji vyjadřováno a přetrvává mnohem delší dobu.

Faktem však zůstává, že s odsunutím *hlavního domu*, a tím i do pozadí děje, je zvýrazněno, že jedním z ústředních motivů románu je kromě samotných *miai* i sídlo *vedlejšího domu*, v němž ostatně děj románu začíná. Je to Ašija, kam se jak Jukiko, tak Taeko uchylují v době svárů s hlavním domem. Též je to Ašija kde Taeko bydlí, neboť na rozdíl od Jukiko nikdy neuposlechla žádosti *hlavního domu* a v jejich tokijském obydlí se tak objevuje jen jako host. Zejména je to však Ašija, která je často využívána jako výchozí stanoviště, z něhož se Jukiko v doprovodu Sačiko či Teinosukeho vydává na některá *miai*. Stejně tak jako místo, kde některá méně formální setkání proběhnou.

³⁶ Tanizaki, s. 97

³⁷ Tanizaki, s. 11

³⁸ Novinový článek, ke kterému je mnohokrát v rámci románu odkazováno, byl vytištěn poté, co Taeko utekla z domova a chtěla se provdat za svou tehdejší lásku, syna klenotníků Okubatu. Bylo totiž nepravděpodobné, že by se mohli vzít dříve, než bude provdaná Jukiko. Problémem však bylo, že když se tato událost dostala do novin, místo Taeko byla v článku uvedena Jukiko. Když se poté Tacuo na novinách dožadovatel stavení článku, jedině čeho dosáhl, bylo jeho přetištění, tentokrát se správně uvedeným jménem. Nejen že si tedy nenapravit svůj vztah s Jukiko, naopak si ještě znepřátelil Taeko. Výsledná aféra je navíc opakovaně zmiňována v souvislosti se sňatkovými jednáními. Během vyhledávání informací o rodině Makiokových na něj totiž naráží mnoho z potenciálních ženichů a vyhlídky Jukiko na sňatek se tím značně zhoršují. (Tanizaki, 2010, s. 12-14)

2.1 Potenciální ženich č. 1: pan Segoši

Původce nabídky + prostředník: Itaniová

Věk: 40 let³⁹

Manželství: 1.

Vzdělání: absolvent francouzského oddělení Ósacké jazykové školy, studium ve Francii, znalosti v oblasti literatury i umění

Zaměstnání (plat): úředník u chemických závodů M. B. (250¥), profesor francouzštiny ve večerních kurzech (100¥)

Majetek: dům s pozemkem v Kóbe, dům na venkově (v rodině po generaci)

Důvod zamítnutí potenciálního sňatku: pravda o zdravotním stavu matky

Vzhledem k tomu, že jednání s panem Segošim je prvním sňatkovým jednáním v románu probíraným, čtenář se teprve v jeho průběhu a na jeho příkladu seznamuje s předpoklady pro uskutečnění *miai*, jaké jsou kroky k němu vedoucí, jaké jsou požadavky na obě strany, jaké jsou potenciální překážky, atd.

Pan Segoši, jehož křestní jméno se v knize neobjevuje, je prvním potenciálním ženichem pro Jukiko, o jehož nabídce se čtenář dozvídá hned v první kapitole románu.⁴⁰

Původkyní a později i prostředníkem v otázce této nabídky je stará známá rodiny Makiokových Itaniová, majitelka kadeřnictví, kam sestry často docházejí, která je známá svou snahou a oblibou v dohazování sňatků.⁴¹

Jak vyjde poměrně záhy najevo, pan Segoši není prvním mužem, který je do pozice manžela Jukiko zvažován. Naopak se vhodná partie pro Jukiko shání již několik let. Nicméně vzhledem k počátečním nárokům kdysi bohaté rodiny, společně s dalšími faktory, se toto hledání rok od roku ztěžovalo, až do bodu, na kterém začíná děj Sester Makiokových, tj. na nabídce pana Segošiho.

³⁹ Věk protější strany *miai* je vždy uveden relevantně k období, v němž sňatkové jednání probíhá. Nicméně vzhledem k tomu, že kniha zahrnuje události několika let, při poměřování s ostatními potenciálními ženichy tento věk nemusí odpovídat.

⁴⁰ Tanizaki, s. 5-7

⁴¹ Tanizaki, s. 8

Pan Segoši věkem odpovídá představě Makiokových⁴² a to zejména Sačiko a jejímu manželovi Teinosukemu, kteří se v otázce sňatkových jednání angažují nejvíce z celé rodiny. Sačiko a Teinosuke jsou navíc potěšeni i poměrně mladistvým vzhledem potenciálního ženicha, neboť i samotná Jukiko vypadá mladší a jejich věkový rozdíl by tedy nebyl až tak výrazný.

Na rozdíl od dalších, zejména pozdějších, nabídek, jde u pana Segošiho o první manželství, přesně jak si Makiokovi představovali. I tato skutečnost ho v jejich očích pozdvihuje a vyvažuje i některé nedostatky, jako například jeho nepříliš vysoké naděje na další kariérní růst a tak i lepší finanční ohodnocení jeho práce.⁴³

Jakožto další z jeho předností je uváděno jeho vzdělání, tj. jeho studium ve Francii a znalost francouzštiny, kterou se Jukiko učí, a též zájem o literaturu a umění. Vzdělání je konec konců něco, co pan Segoši cíleně vyhledává i u své budoucí choti, neboť je zmiňováno že: „...*touží po opravdu půvabné a vzdělané manželce.*“⁴⁴ Nejde o jediný požadavek, který na svou potenciální manželku klade, též vyžaduje, aby jeho nastávající byla: „...*kráska čistě japonského typu, jemná, mírná, elegantní, která umí dobře nosit kimono, ale nemusí nosit evropské šaty; měla by samozřejmě mít i půvabnou tvář, ale především by měla mít krásné ruce a nohy.*“⁴⁵ Tyto požadavky jsou ale spíše Jukiko k dobru, neboť jim více než vyhovuje, a bylo to i na jejich základě, že Itaniová za Makiokovými s touto nabídkou přišla.

Nelze samozřejmě říci, že Jukiko by byla bez nejmenších vad. Překážek, které zapříčinily, že ve svých třiceti letech stále není provdaná, je uváděno několik. Jednou z hlavních příčin jsou původně vysoké nároky Makiokových na potenciální ženichy, ze kterých však je postupně slevováno.⁴⁶ Dalším problémem je poté již zmíněná „aféra

⁴² Podle Makiokových je žádoucí, aby ženich nebyl o více než dva roky starší než Teinosuke, tj. o přibližně 10-12 let starší než Jukiko. (Tanizaki, 2010, s. 19)

⁴³ Platové ohodnocení v Japonsku dodnes funguje z velké části na principu seniority, tedy čím déle člověk pracuje v určité firmě, tím vyšší má plat. I proto není žádoucí příliš mladý partner, neboť jeho plat není dostatečný. Na druhé straně u osob vyššího věku už není příliš možnost kariérního postupu. Dodnes jsou však, díky svému stabilnímu příjmu viděni jako více žádoucí než někdo mladší. (Nemoto, 2008, s. 233 [cit. 2017-30-4])

⁴⁴ Tanizaki, s. 9

⁴⁵ Tanizaki, s. 9

Tato zmínka o krásných nohách je poměrně lehkou narázkou na Tanizakiho častou fixaci na nohy svých ženských postav. Mnohem výrazněji se tato fixace, až fetiš, objevuje např. v dílech Tetování, či Deník bláznivého starce, která Donald Keene společně s dalšími díly propojuje s Tanizakiho „...*ideal of the beautiful but cruel woman.* [ideálem krásné, ale kruté ženy].“ (c2003, s. 7)

⁴⁶ Tanizaki, s. 19

v novinách“, neboť pověst nevěsty a její rodiny jsou jedním z hlavních bodů šetření *miai* předcházejících. Jako další zábrana jsou představovány zakořeněné předsudky vůči ženám narozeným v určitém znamení. Ve většině Japonska je jako nešťastné znamení viděn Kůň, bohužel pro Jukiko, která se narodila v roce Skopce, v Kansai je to právě žena-Skopec, jež má přinášet rodině neštěstí. Tato pověrčivost je navíc nejrozšířenější u střední vrstvy a tedy obchodnických rodin, z nichž by v ideálním případě měla vzejít partie pro Jukiko.⁴⁷

Až malichernou se poté zdá jeden opakovaně zmiňovaný nedostatek Jukiko. Drobná skvrna, která se jí objevuje na víčku, k níž se Jukiko nevyjadřuje, ač je jejím sestřím jasné, že si této „...*vad[y] na svém zevnějšku...*“⁴⁸ musí být vědoma a že si na své kráse zakládá. Tato vada se však záhy začne zdát méně důležitou, když Taeko objeví článek v jistém časopise, kde se vysvětluje, že takovéto problémy jsou „...*dosti časté u žen, které zůstaly déle neprovdány... ve většině případů pominou, jakmile se žena provdá.*“⁴⁹ Ač si tedy pan Segoši později skvrny všimne, není jí přikládán nijak velký význam.

Poměrně zásadní potíží se však ukáže být povaha Jukiko. Ať totiž rodina nabídku z dostupných informací hodnotí jakkoli, Jukiko se k ní příliš nevyjadřuje. Když vidí fotku pana Segošiho, prohlásí jen že: „*Z fotografie přece člověk nic nepozná.*“⁵⁰ a dále ji nekomentuje: „*Jako obvykle. Nevyjádřila se.*“⁵¹ Když se řeší, zda by bylo žádoucí uspořádat alespoň neformální setkání, nijak se do debaty nepřidává. Sačiko, která je do jednání s Teinosukem zapojená nejvíce, je tak nucená si zájem či nezájem Jukiko o osobu pana Segošiho spíše domýšlet. Tento projev povahy Jukiko se později ukáže jako poměrně běžný i v otázce dalších sňatkových jednání a v některých případech, též jako osudný (viz. 2.8, pan Fukusaburó Hašidera).

Podstatným problémem u této nabídky je čas. Itaniová přišla za Makiokovými již s nabídkou od pana Segošiho, který měl čas se o Makiokových informovat. Sačiko poté odkládá informování hlavního domu o existenci jakékoli nabídky. Když se nakonec *hlavní dům* o nabídce dozví, započne zdoluhavé vyšetřování pana Segošiho. Je samozřejmě žádoucí, aby se nabídka a zejména její poskytovatel prozkoumal ze všech

⁴⁷ Tanizaki, s. 19

⁴⁸ Tanizaki, s. 52

⁴⁹ Tanizaki, s. 52

⁵⁰ Tanizaki, s. 30

⁵¹ Tanizaki, s. 7

stran, ať už jde o jeho finanční situaci, jeho postavení, zdravotní stav, či další aspekty. Vyšetřování trvá tak dlouho, až nakonec vedlejší dům v Ašiji, svolí alespoň k neformálnímu setkání mezi panem Segošim, Jukiko a dalšími členy a zástupci rodiny.

Ač se to zdálo ukvapené, neformální první setkání, jehož součástí byl i krátký rozhovor pouze mezi Jukiko a panem Segošim, proběhlo poměrně hladce. Dokonce bylo viděno tak pozitivně, že bylo uvoleno k dalšímu setkání jen mezi panem Segošim a Jukiko. I samotná Jukiko začíná o jednání projevovat alespoň mírný zájem a poměrně rychle souhlasí s lékařskou prohlídkou, která měla zahnat obavy protější strany ohledně jejího zdraví.⁵² Nicméně tomuto pozitivnímu vývoji je učiněn náhlý konec, když přijdou výsledky vyšetřování pana Segošiho od hlavního domu. V rámci šetření bylo totiž zjištěno, že matka pana Segošiho, o níž se vědělo, že je nemocná, ale bylo předpokládáno ochrnutí, je ve skutečnosti duševně nemocná. Vzhledem k obavě, že by se mohlo jednat o chorobu dědičnou, se tedy pan Segoši stává jakožto potenciální ženich nežádoucím a – aniž by tedy v rámci tohoto jednání došlo k oficiálnímu *miai* – je skrze Itaniovou urychleně odmítnut.⁵³

2.2 Potenciální ženich č. 2: pan Saigusa (reminiscence)

Původce nabídky: Tacuo

Prostředník: jeden z vysokých úředníků banky, v níž Tacuo pracuje

Věk: neuveden

Manželství: neuvedeno

Vzdělání: absolvent nižší střední školy, žádné vyšší vzdělání

Zaměstnání: vysoce postavený bankovní úředník

„Původ“: dědic zámožné rodiny

Důvod zamítnutí potenciálního sňatku: ohrady Jukiko ohledně úrovně vzdělání pana Saigusy, též výhrady proti tomu, žít v malém městě Tojohaši

⁵² Jukiko označována za sestru „nejkřehčí tělesné konstituce.“ (Tanizaki, 2010, s. 28)

⁵³ Tanizaki, s. 61-66

Pravděpodobně první jednání a potažmo *miai*, kterého se Jukiko zúčastnila, neboť je časově zasazeno do doby po smrti starého pana Makioky – tj. otce sester – tedy do doby, kdy rodinné záležitosti přebírá nová hlava rodu Tacuo. I Jukiko samotná k tomuto jednání později, jen s malou nejistotou referuje jako ke svému „...*vůbec první*[mu] *miai*.“⁵⁴ Minimálně jde o první probírané sňatkové jednání, kde k oficiálnímu setkání *miai* skutečně došlo.

Jde o jedno z mála sňatkových jednání, které je v románu rozebíráno retrospektivně, jakožto reminiscence, resp. jde o jedno z mála jednání z minulosti, kde se čtenář dozvídá specifičtější informace o druhé straně.⁵⁵ Zároveň jde o jedno z mála jednání, ke kterým se děj románu alespoň zmínkami vrací.

První retrospektivní pasáž zahrnující toto jednání se nachází hned v druhé kapitole první knihy, v době, kdy se lineární dějová linie zabývá sňatkovým jednáním s panem Segošim. (viz. 2.1, pan Segoši) V této retrospektivě jde zejména o stručné vylíčení průběhu tohoto jednání a též důvodů a následků jeho neúspěšného zakončení. Za následek má totiž mimo jiné to, že se *hlavní dům*, a zejména Tacuo, dalšího hledání vhodné partie pro Jukiko odmítá aktivně účastnit. Tohoto stanoviska se *hlavní dům* vzdává až o více než deset let později, když se řeší možnost sňatku s panem Sawazakim. (viz. 2.7, pan Hiroši Sawazaki) Právě opětovné zapojení *hlavního domu* do hledání manžela pro Jukiko je důvodem, proč je v samém začátku třetí knihy jednání s panem Saigusou opětovně zmiňováno.⁵⁶

Třetí retrospektiva zahrnující jednání s panem Saigusou je propojená s lineární dějovou linií. Jukiko si totiž vzpomíná na toto jednání, když spatří pana Saigusu ve vlaku, kterým se vrací do Tokia po neúspěšném *miai* s panem Sawazakim. V rámci této retrospektivy si mimo jiné přiznává, že ač jedním z hlavních důvodů, proč tuto partii odmítla, byla kombinace špatné úrovně vzdělání pana Saigusy a výhrady vůči malému městu Tojohaši, to, že svou odmítavou odpověď odkládala, bylo hlavně kvůli tomu, že nabídka přišla od Tacua, vůči němuž byla kvůli prodeji rodinného podniku v tomto období zahořklá. K ještě většímu zahanbení švagra též využila toho, že role *nakódó* se ujal Tacuův nadřízený.

⁵⁴ Tanizaki, s. 345

⁵⁵ V knize jsou několikrát zmiňována četná *miai*, kterými Jukiko již prošla, ale zpravidla jde pouze o obecné narážky a žádné další informace nejsou poskytnuty.

⁵⁶ Tanizaki, s. 318

Při opětovné konfrontaci se Saigusou, jakožto prvním z jejích potenciálních ženichů, však Jukiko neprojevuje lítost nad svého tehdejšího jednáním. Ač by byla již dávno vdaná, byla si jistá, že by v takovémto svazku stejně nebyla šťastná.⁵⁷ „Dobře, že se tenkrát nevdala!“⁵⁸

2.3 Potenciální ženich č. 3: jméno neuvedeno (reminiscence)

Původce nabídky / prostředník: neuveden

Věk: cca. 40 let

Manželství: 1.

Majetek: „silně zámožný“⁵⁹

Důvod zamítnutí potenciálního sňatku: pravda o podstatě nabídky

Druhé sňatkové jednání, které se v románu objevuje formou retrospektivy. Jeho průběh však není v knize příliš rozepsán a i o samotném nápadníkovi se čtenář dozvídá jen velmi málo. V případě tohoto jednání totiž ani tak nejde osobu potenciálního ženicha, jako spíše o jeho nabídku, která je stavěna do kontrastu k právě probíhajícímu jednání s panem Segošim.

Kde ale u pana Segošiho šlo o zatajenou chorobu matky, problémem v případě tohoto jednání byl fakt, že nejmenovaný muž pouze stál o to „aby měl pro veřejnost právoplatnou manželku“⁶⁰. Za pomoci svatby chtěl totiž tento nápadník pouze zatajit svůj dlouhodobý poměr s jistou ženou. Ač tedy bylo jednání prakticky u konce a došlo i k zasnoubení, je po osvětlení situace urychleně zrušeno a svatba odvolána.⁶¹

Je to právě kvůli tomu, že u pana Segošiho šlo již o druhou takto náhle zmařenou nabídku, že Makiokovi dochází k názoru, že jejich nároky na ideálního manžela pro Jukiko jsou příliš vysoké a jejich požadavek, aby se i u muže jednalo o první manželství – jako tomu bylo i u Jukiko – je pravděpodobně nemístný. „Když

⁵⁷ Tanizaki, s. 344-346

⁵⁸ Tanizaki, s. 346

⁵⁹ Tanizaki, s. 62

⁶⁰ Tanizaki, s. 62

⁶¹ Tanizaki, s. 62

*člověk o tom uvažoval lépe, se všemi neženatými a přitom bohatými starými mládenci kolem čtyřicítky musí být nutně něco v nepořádku.*⁶²

Tato nabídka je opětovně zmíněná v období, kdy se lineární linie zaobírá možnostmi sňatkového jednání s panem Sawazakim. Jde totiž o druhé jednání, kde společenské postavení i finanční situace potenciální ženicha Jukiko převyšuje Makiokovi a zejména Teinosuke o nové nabídce v tomto ohledu vyjadřuje určité pochyby. (viz. 2.7, pan Hiroši Sawazaki)

2.4 Potenciální ženich č. 4: jméno neuvedeno

Původce nabídky: Itaniová

Věk: neuveden

Manželství: neuvedeno⁶³

Rodina: pět dětí, nejstarší syn na univerzitě, nejstarší dcera téměř dospělá

Zaměstnání: ředitel filiálky jisté banky v městečku Šimoiči na jih od Nary

Majetek: „jeden z nejzámožnějších lidí v kraji“⁶⁴

Důvod zamítnutí potenciálního sňatku: počet dětí v kombinaci s mužovým původem

První nabídka, nejen od Itaniové, která se objeví po neúspěchu jednání s panem Segošim. Tuto nabídku vyličí Itaniová Teinosukemu, ale poté co vidí jeho reakci na dodané informace, se začíná omlouvat, že „...*taková partie by se jim ovšem jistě nezamlouvala.*“⁶⁵ Teinosuke tento přístup vidí jako jistou narážku na to, že si i Itaniová myslí, že si Makiokovi do té doby dělali příliš vysoké nároky.⁶⁶

⁶² Tanizaki, s. 62

⁶³ Nicméně vzhledem k tomu, že dotyčný má děti – několik dětí – lze předpokládat, že jde minimálně o jeho druhé, ne-li třetí, manželství.

⁶⁴ Tanizaki, s. 66

⁶⁵ Tanizaki, s. 66

⁶⁶ Tanizaki, s. 66-67

Tuto nabídku Teinosuke skutečně shledává jako nepříznivou, a to i před tím, než se o ní poradí se Sačiko. Nejen že tak s tímto nejmenovaným mužem nedojde ani k neformálnímu setkání, natož k *miai*, ale Jukiko se o této nabídce ani nedozvídá.⁶⁷

2.5 Potenciální ženich č. 5: pan Minokiči Nomura

Původce nabídky + prostředník: paní Džimbová (spolužačka Sačiko ze střední školy)

Věk: 45 let

Manželství: 2., vdovec

Rodina: dvě děti, obě již po smrti

„Rodinní příslušníci“: bratranec držící nad panem Nomurou „ochrannou ruku“ – prezident kansaiských elektrických drah

Vzdělání: absolvent zemědělské fakulty Císařské univerzity v Tokiu

Zaměstnání (plat): technický odborník pro otázky rybolovu v prefekturálním úřadě pro zemědělství a lesnictví prefektury Hjógo (asi 350 ¥)

Důvod zamítnutí potenciálního sňatku: nelibost nejen ze strany Jukiko, ale i dalších členů rodiny: Sačiko na něm vadí sešlý vzhled, Jukiko mu vyčítá netaktnost a jistou neuctivost, též je jí nepříjemný mužův příliš horlivý zájem, i u ní je vidět odstup kvůli mužovu věku a vzhledu, Teinosukemu vadí zejména chování prostředníka, tj. paní Džimbové

Pan Nomura již od samého počátku, kdy se Sačiko od své přítelkyně o nabídce dozvěděla, není viděn jako perspektivní ani nijak žádoucí partie.⁶⁸ Nicméně, jeho

⁶⁷ Určitým specifikem této nabídky je mírné zapojení Ecuko, dcery Teinosukeho a Sačiko, kterou se v případě většiny sňatkových jednání rodina snaží ponechat v nevědomosti, ač samozřejmě o tom, že její teta prochází *miai* ví. Nicméně v tomto případě Ecuko vyslechla rozhovor otce s Itaniovou a řekla o obsahu rozhovoru – s až překvapující přesností – matce. Oba rodiče si v tu chvíli uvědomují, že s informacemi zacházejí před Ecuko neopatrně, ač je jejím zvykem o vše se dělit. Naštěstí je v tuto dobu Jukiko v Tokiu a tak se o nevhodné nabídce ani od neteře nedozvídá. (Tanizaki, 2010, s. 67)

⁶⁸ „Sačiko se nová nabídka zvláště nezamlouvala.“ (Tanizaki, 2010, s. 81)

nabídky je využito jako vhodné záminky, jak přivést Jukiko, která tou dobou již několik měsíců žije v Tokiu, zpět do Ašiji.

Na panu Nomurovi a jednání s ním je viděno mnoho nedostatků.⁶⁹ V případě úspěšného zakončení jednání by se nejednalo o jeho první manželství. Je dokonce starší než Teinosuke. Již od prvního pohledu na jeho fotografii na něm zejména Sačiko vadí jeho sešlý vzhled⁷⁰ a při osobním setkání je tento dojem ještě silnější.⁷¹ Tento fakt vadí i Jukiko, i když se nevyjadřuje až tak explicitně. Ač jí tedy není přílišný zájem pana Nomury příjemný, snaží se v této partii hledat i pozitiva, jako například větší volnost, než by si mohla dovolit s mladším manželem a blízkost bydliště pana Nomury k Ašiji.⁷²

Teinosukemu až tak nevadí samotný pan Nomura, ale velmi ho rozčílil přístup prostředníka, paní Džimbové, která podávala špatné informace a měnila plány, aniž by se o tom poradila s Makiokovými a nebrala ohledy na zdraví Sačiko.⁷³

Dalším vadou, která leží na srdci zejména Teinosukemu a Sačiko, je sklon k samomluvě pana Nomury.⁷⁴

Největším prohřeškem pana Nomury, zejména v očích Jukiko, však je jeho pozvání k sobě domů po skončení neoficiálního setkání. Pan Nomura totiž Makiokovy a Džimbovy uvedl k rodinnému oltářiku, kde se modlil za duše své zesnulé ženy a dětí, což Jukiko brala jako silně netaktní a neuctivé.⁷⁵

K tomuto jednání se lineární dějová linie zmíenkou vrací, když se začíná řešit možnost sňatku Jukiko s panem Hašiderou (viz. 2.8, pan Fukusaburó Hašidera). Paní Niuová se Sačiko zmiňuje o paní Džimbové, jakožto jejich společné známé, a implikuje, že paní Džimbová je na Sačiko rozezlená kvůli neúspěchu tohoto sňatkového jednání.⁷⁶

⁶⁹ V případě této nabídky je zmíněno i zapojení oficiální detektivní kanceláře, která měla za úkol sesbírat co nejvíce informací o panu Nomurovi. (Tanizaki, 2010, s. 123) Tato praktika je v otázkách *miai* poměrně běžná.

⁷⁰ „Muž vypadal nejméně na padesát a to byl v očích Sačiko jeho hlavní nedostatek.“ (Tanizaki, 2010, s. 124)

⁷¹ Obává se, že v kombinaci s mladistvým vzhledem Jukiko by si lidé mohli myslet, že jde o otce s dcerou.

⁷² Tanizaki, s. 144-145

⁷³ Sačiko v počátcích tohoto jednání potratila. První oficiální *miai* bylo z tohoto důvodu dokonce jednou odloženo, ač však paní Džimbová, na rozdíl od pana Nomury znala podstatu „nemoci“ Sačiko, nebyla schopná přizpůsobit se jejím potřebám, naopak je z velké části ignorovala. (Tanizaki, 2010, s. 131-142)

⁷⁴ Tanizaki, s. 124

⁷⁵ Tanizaki, s. 142-143

⁷⁶ Tanizaki, s. 378

2.6 Potenciální ženich č. 6: jméno neuvedeno

Potenciální sňatková partie, o níž se čtenář dozvídá pouze jako o promarněné příležitosti, neboť zájem druhé strany o jednání s rodinou Makiokových byl utnut v samém počátku, když si rodinu prověřovali. Jako hlavní důvod tohoto rozhodnutí je uváděn vztah Taeko s fotografem Itakurou, jakožto s někým z nižší vrstvy a tedy společensky nepřipustným.⁷⁷

Více méně jde o potvrzení obav Sačiko, které se objevují už dříve, že útlum v zájmu o manželství s Jukiko, je s největší pravděpodobností zapříčiněn chováním a výstřednostmi Taeko.⁷⁸

2.7 Potenciální ženich č. 7: pan Hiroši Sawazaki

Původce nabídky + prostředník: paní Jasu Sukanová (Tacuova starší sestra)

Věk: 44-45 let

Manželství: 2., vdovec

Rodina: „asi dvě nebo tři děti“⁷⁹

„Rodinní příslušníci“: otec členem Horní sněmovny

Vzdělání: absolvent obchodní fakulty univerzity Waseda

„Původ“: hlava rodiny zámožných statkářů z Ógaki

Důvod zamítnutí potenciálního sňatku: odmítnuto samotným panem Sawazakim, aniž by byl udán specifický důvod

Tato nabídka je specifická opětovným zapojením *hlavního domu* do jednání, nicméně jde o zapojení značně problematické. V době kdy se totiž nabídka objevuje ve formě dopisu *hlavnímu domu* od paní Sukanové, která se ujímá role *nakódó*, už měl totiž potenciální ženich, pan Sawazaki, dostatek času se o rodině informovat a teprve

⁷⁷ Tanizaki, s. 301

⁷⁸ Tanizaki, s. 269

⁷⁹ Tanizaki, s. 320

na základě těchto informací požádal, zda by mohlo být zprostředkováno *miai*. Podobné časové možnosti *vedlejší dům*, který opět většinou jedná přebírá, nedostává a shánění informací o osobě pana Sawazakiho je hned první překážkou, která se v tomto jednání objevuje. Jakékoli informace, které nakonec vypátrají, jsou navíc spíše kusé a často i poměrně vágní.⁸⁰

I tak ale tuto nabídku – „...*byť značně pochybnou*...“⁸¹ – Sačiko s Teinosukem zvažují a později i po konzultaci s Jukiko⁸² přijímají, neboť jde o první vážnou nabídku, která se objevuje po dvou letech a třech měsících, tedy od úplných počátků jednání s panem Nomurou. Sačiko se navíc obává, že kdyby tuto nabídku odmítli, mohli by si tím znepřátelit známé a tedy ještě zhoršit své již tak dost omezené možnosti, co se zisku nových nabídek týče.⁸³

Možnost *miai*, je tedy odsouhlasena a paní Sukanová se rozhodne skrýt ho pod záštitu návštěvy Ógaki, kam jsou Sačiko, Jukiko, Taeko a malá Euko pozvány na lov světlušek. Nicméně již od začátku mají sestry Jukiko, a zejména Sačiko, ohledně blížícího se setkání obavy. „*Pokaždé, když měla Jukiko seznamovací schůzku nebo se jednalo o jejím sňatku, se stalo něco nepříjemného nebo divného.*“⁸⁴ Starosti sester si však sama Jukiko zdánlivě nepřipouští.

Teprve po příjezdu, kdy se mají dohodnout podrobnosti blížícího se *miai*, se zlé předtuchy Sačiko začínají objasňovat. Dozvídá se totiž, že paní Sukanová pana Sawazakiho vůbec nezná a „...*dokonce se s ním ještě v životě ani neviděla.*“⁸⁵ Co víc, při vyjednávání možnosti *miai* se paní Sukanová nedržela formálních pravidel tohoto procesu a svou impulzivností tak postavila Makiokovy do velmi nevýhodné pozice.⁸⁶ Bohužel, ač se Sačiko obává, že pan Sawazaki je – a zejména Jukiko – nebude brát

⁸⁰ Tanizaki, s. 319-322

⁸¹ Tanizaki, s. 322

⁸² Vzhledem k neurčité povaze nabídky se Teinosuke se Sačiko dohodli, že rozhodnutí, zda se má *miai* uskutečnit či nikoliv nechají na samotné Jukiko. Ta, ač je její vyjadřování jako obvykle spíš neurčité, se – navzdory očekávání – nevyjádří nijak záporně a je svoleno k tomu, aby se *miai* odehrálo. Sačiko tuto změnu přisuzuje tomu, že i Jukiko samotné dochází, že je žádoucí aby se její postoj k setkáním *miai* změnil. (Tanizaki, 2010, s. 323)

⁸³ Tanizaki, s. 318-323

⁸⁴ Tanizaki, s. 326

⁸⁵ Tanizaki, s. 329

⁸⁶ Mimo jiné též tím, že Jukiko již od začátku nesplňuje požadavek pana Sawazakiho na svou budoucí choť, tj. že by se rád oženil za slečnu „... *pokud možno mezi dvaceti a třiceti lety.*“ (Tanizaki, 2010, s. 329), přičemž Jukiko se v době tohoto jednání blíží již k třiatřiceti, což je navíc věk, který je považován za nešťastný. (Tanizaki, 2010, s. 331)

vážně, v této fázi již nevidí možnost, jak *miai* alespoň odsunout. Obává se totiž, aby situaci naopak ještě nezhoršila a to jak pro Jukiko, tak pro Tacua.⁸⁷

Samotné *miai* – kterého se s Jukiko účastní pouze Sačiko – je krátké a jde o poměrně rozpačitou záležitost. Sačiko již z nedbalého oblečení pana Sawazakiho tuší, že tomuto setkání „...nepřikládá patřičnou váhu.“⁸⁸ Objevují se problémy s pohoštěním, hostitelkou, i s výběrem místnosti, kde se *miai* koná. Konverzace je spíše nucená a problémem je i typická nemluvnost Jukiko, která je v neznámé společnosti ještě výraznější než obvykle. Určité charakterové nedostatky prokáže i pan Sawazaki, avšak v průběhu setkání se ukáže, že hlavním kamenem úrazu bude fakt, že pan Sawazaki o Jukiko zkrátka nejeví přílišný zájem. Pro zúčastněné je tedy spíše úlevou, když je setkání spěšně ukončeno.⁸⁹

Nad nezdarem, jímž bylo *miai* v Ógaki, Sačiko přemýšlí již na cestě vlakem zpět do Ašiji, obzvláště poté, co se od zbytku skupiny odtrhne Jukiko, která se vrací do Tokia.⁹⁰ Sačiko zpětně lituje, že s jednáním s panem Sawazakim vůbec začínali, neboť byli od začátku postaveni do pozice méněcenných. „*Měli odmítnout hned, jak přišel první dopis, dát se včas na ústup... Až dosud každému ukazovala Jukiko s hrdostí, ... ale včera znervózněla pokaždé, když Sawazaki k Jukiko obrátil zrak. Ano, nemůže být pochyb: včera to byli oni, kdo procházeli zkouškou, ...*“.⁹¹ Nejvíce Sačiko lamentuje nad skvrnou u oka Jukiko, která během let nezmizela, naopak se stala výraznější. Sačiko tuto vadu na kráse vidí jako jeden z důvodů, proč setkání *miai* – a nakonec i celé jednání – skončilo špatně, na kráse sestry totiž velmi lpí.⁹²

Jde o první případ, kdy je možnost sňatku odmítnuta z protější strany. „*At' tak, či onak, jedno bylo jisté: již nikdy nebudou moci jít na miai s tím svým dosavadním pocitem nadřazenosti.*“⁹³

Když přijde oficiální odmítavá odpověď, není to velkým překvapením, co však Sačiko – které byl dopis adresován – velmi rozhněvalo, je způsob, jakým je odmítnutí

⁸⁷ Tanizaki, s. 327-331

⁸⁸ Tanizaki, s. 337

⁸⁹ „...[Sačiko] se nemohla dočkat chvíle, až bude moci sestru odtud odvézt.“ (Tanizaki, 2010, s. 340)

⁹⁰ Na této cestě potká Jukiko nápadníka ze svého prvního *miai*. (viz. 2.2, pan Saigusa)

⁹¹ Tanizaki, s. 347

⁹² Tanizaki, s. 340-347

⁹³ Tanizaki, s. 347

podáno.⁹⁴ Zároveň Sačiko rozčiluje nad *hlavním domem* a Tacuem⁹⁵, jehož přičiněním se do pozice zamítnutých dostali. Nakonec však *vedlejší dům* pouze s mírným časovým odstupem informuje *hlavní dům* – a tak i Jukiko – o výsledku jednání, a tím je tato kapitola uzavřena.⁹⁶

2.8 Potenciální ženich č. 8: pan Fukusaburó Hašidera

Původce nabídky: Itaniová

Prostředník: paní Niuová (přítelkyně Sačiko)

Věk: 45 let

Manželství: 2., vdovec

Rodina: třináctiletá dcera z prvního manželství

Vzdělání: absolvent lékařské fakulty Ósacké univerzity

Zaměstnání: vystudovaný lékař, ale lékařské praxi se nevěnuje, člen správní rady jisté farmaceutické firmy v Ósace

Majetek: pronajatý dům v Ósace, vysoký příjem, dědický podíl z rodinného jmění

Důvod zamítnutí potenciálního sňatku: povaha Jukiko – možnost dalšího postupu v otázce této nabídky byla odmítnuta panem Hašiderou

Tato nabídka je po delší době opět úsilím Itaniové, která Sačiko reprodukuje informace o potenciálním ženichovi, jež obdržela od jejich společné přítelkyně, paní Niuové. V jednání s panem Hašiderou, kterému je brzy zahájeno, poté ve velkém figurují jak Itaniová, tak paní Niuová, která se ujme role prostředníka, ač se má zprvu jednat o neformální seznámení namísto oficiálního *miai*.

⁹⁴ K dopisu od paní Sukanové je přiložen dopis od pana Sawazakiho, který jí (Sukanové) poslal. Z obou dopisů Sačiko usuzuje, že ani paní Sukanová ani pan Sawazaki v sobě nemají trochu taktu, neboť ani v tomto případě nejsou dodrženy formální kroky sňatkových jednání, ať již jde o volbu slov či psacích potřeb. (Tanizaki, 2010, s. 348-350)

⁹⁵ Který si musel být dobře vědom povahy své sestry a jak bude v takovémto procesu postupovat.

⁹⁶ Tanizaki, s. 349-350

Pan Hašidera již od samého počátku vyslovuje jisté výhrady ohledně možnosti druhého manželství a na první i druhé setkání, která proběhnou, tak přijde spíše z donucení⁹⁷ než z vlastního zájmu.

Specifikum tohoto jednání je míra, jakou se do něj zapojuje Teinosuke.⁹⁸ Počátečním podnětem je rada paní Niuové, aby Sačiko sestru na setkání nedoprovázela, neboť Jukiko vedle ní vypadá poněkud odstrčeně a melancholicky.⁹⁹ Protože je však nepřipustné, aby se Jukiko takového, byť neformálního, setkání zúčastnila sama, doprovází jí Teinosuke. Tím však jeho zapojení nekončí, naopak se velmi aktivně snaží přispět k tomu, aby toto jednání bylo úspěšné, protože ze setkání měl velmi dobrý pocit. Dokonce i pana Hašideru sám několikrát vyhledá či zkontaktuje, navzdory tomu, že se tím mírně staví proti zvyklostem.¹⁰⁰

Bohužel ani Teinosukeho snahy ani snahy paní Niuové a Itaniové nejsou zcela úspěšné a Jukiko z prvního setkání připadá panu Hašiderovi „...*trochu uzavřená a zádušná*.“¹⁰¹, což je dojem, který se pouze prohlubuje na dalších setkáních. Jde o zásadní problém, neboť jsou si všichni vědomi, že pan Hašidera by dal přednost otevřenější ženě a Jukiko se už tak snaží na setkání být přístupnější, než je u ní zvykem.¹⁰² Toto hodnocení se snaží všichni zúčastnění, napravit, obzvláště když se postupně ukazují pouze další a další pozitiva této nabídky. Pětačtyřicetiletý, mladistvě vypadající pan Hašidera, pyšnicí se dobrým společenským postavením i finančním zajištěním je téměř přesně takovým mužem, jakého si pro Jukiko představovali. Dokonce i fakt, že má z prvního manželství dceru, by nebyl problémem, ač Makiokovi tuto možnost v samých začátcích zcela odmítali.¹⁰³ Není divu, že je tato nabídka označována za „...*nejlepší vůbec ze všech*.“¹⁰⁴

⁹⁷ To se minimálně o prvním setkání, které bylo svolané velmi narychlo, dá říci i o Jukiko a Teinosukem.

⁹⁸ Ač je zmíněno, že Teinosuke manželku na podobných setkáních jako doprovod pro Jukiko zastoupil již několikrát, v románu jde o jediný konkrétní případ. (Tanizaki, 2010, s. 379)

⁹⁹ Dojem, který vyvolává Jukiko u mnohých nápadníků a je v různých alternacích v rámci knihy mnohokrát komentován.

¹⁰⁰ Tanizaki, s. 385-395

¹⁰¹ Tanizaki, s. 385

¹⁰² Tanizaki, s. 384-395

¹⁰³ Jukiko, na rozdíl od své rodiny nebyla až tolik vyhraněná, proti tomu, aby její manžel měl děti, preferovala však, aby to v tom případě byly dívky, neboť cítila, že by si k nim mohla vypěstovat láskyplnější vztah. (Tanizaki, 2010, s. 20) Podobně usuzují i ostatní na základě jejích interakcí s neteří Ecuko, i dětí Curuko, jimž však není v románu dáno až tolik prostoru.

¹⁰⁴ Tanizaki, s. 388

Problémem však zůstává ostýchavost pana Hašidery se znovu oženit a také jeho přetrvávající výhrady vůči uzavřenosti Jukiko. Je to nakonec právě povaha Jukiko, která zapříčiní konec tohoto jednání. Když totiž po několika setkáních pan Hašidera zavolá do Ašiji, kde se Jukiko zrovna nachází, Jukiko se nejdříve nedokáže odhodlat jít k telefonu a poté stroze odmítne nabídku k setkání. Tím pana Hašideru velmi rozčílí a sňatkové jednání je přerušeno.¹⁰⁵ I přes toto rázné utnutí jednání se však pan Hašidera k Makiokovým nestaví nepřátelsky.¹⁰⁶ Podobně je na tom Itaniová, která prohlašuje, že má v plánu i nadále pokračovat v hledání ideálního partnera pro Jukiko.¹⁰⁷

2.9 Přijatý nápadník: pan Minoru Mimaki

Původce nabídky: Itaniová

Prostředník: manželé Kunišimovi a dcera Itaniové Micujo¹⁰⁸

Věk: 44 let

Manželství: 1.

Vzdělání: absolvent Gakušúin, přerušená studia fyziky na Tokijské univerzitě, studium malířství v Paříži, absolvent univerzity v Americe: obor aeronautika; umí anglicky a francouzsky, je zběhlý i v amerických a francouzských zvycích

Zaměstnání: vystřídal několik pozic, nejstálější zaměstnání: architekt, po začátku druhé čínsko-japonské války však zavřel obchod a pracuje na volné noze

Majetek: zbytky dědického podílu od otce, finanční situace poměrně nepříznivá

„Původ“: ilegitimní syn vikomta¹⁰⁹

¹⁰⁵ Ač jsou v tomto jednání odmítnutí Makiokovy, pan Hašidera zdůrazňuje, že je to on, kdo se na základě chování Jukiko cítí odmítnut. (Tanizaki, 2010, s. 403)

¹⁰⁶ Naopak jim přeje štěstí, aby pro Jukiko našli muže, který ji bude chápat. (Tanizaki, 2010, s. 405)

¹⁰⁷ Tanizaki, s. 403

¹⁰⁸ Oficiálními prostředníky tohoto jednání jsou manželé Kunišimovi, Micujo Itaniová figuruje jako prostředník pouze dočasně, jako zástupce Kunišimových ke konci jednání. (Tanizaki, 2010, s. 494)

¹⁰⁹ Ač není manželským dítětem, je zdůrazňována pokrevní příbuznost této rodiny „...i se slavným rodem Fudžiwara.“ (Tanizaki, 2010, s. 458)

Sňatkové jednání s panem Minoruem Mimakim je posledním, které je v románu probíráno. Jde totiž o jednání, které je dovedeno až do zdárného konce.

Původkyní této nabídky je opět Itaniová, čímž nejen že navazuje na jednání předchozí, ale zároveň i představuje teoretické pojítko mezi závěrečným a prvním jednáním. Na rozdíl od jednání s panem Segošim se však Itaniová neujímá role prostředníka, neboť se chystá odcestovat do Ameriky. Jen těžce však nese fakt, že i přese všechny snahy nebyla schopna zajistit vhodný sňatek pro Jukiko a proto se rozhodla alespoň učinit první kroky pro nové jednání.¹¹⁰

Po mnohých neúspěších v románu rozebraných i nerozebraných jde o potenciálního ženicha, který z velké většiny odpovídá původním požadavkům Makiokových. Jde o jeho první manželství, je bezdětný, vyššího společenského postavení¹¹¹ a těší se pevnému zdraví. Problematická by se mohla zdát jeho finanční situace, ale ta je spíš odrazem toho, že je pro jeho profesi nevhodná doba. Nicméně pan Kunišima – ředitel nakladatelství, kde pracuje dcera Itaniové Micujo a přítel pana Mimakiho – se za jeho talent zaručuje a na dobu, než bude moci opět navrhnout architekturu, měl v plánu získat od vikomta Mimakiho slib, že by novomanželům finančně vypomohl a to včetně koupě domu.¹¹²

Jakožto příležitost se s panem Mimakim seznámit, uvádí Itaniová rozlučku, kterou pro ni pořádá pan Kunišima. Jukiko se zprvu zdráhá, protože rozlučka se koná v Tokiu, kde delší dobu nebyla, a nerada by tam po večírku zůstala.¹¹³ Když však tato starost opadne, Makiokovi – tj. v tomto případě tři mladší sestry – pozvání přijímají.¹¹⁴

Před večírkem Sačiko při rozmluvě s Itaniovou zjistí, že Itaniová již s panem Mimakim řešila některá z ožehavějších témat, která při jednáních činí potíže, neboť dle jejích slov: „*Mimaki[ho] takové věci vůbec nevzruší...*“¹¹⁵ natož aby ho ovlivňovaly. A k velkému překvapení Sačiko nepřehání. Na problematiku skvrnu u oka, pan Mimaki

¹¹⁰ Tanizaki, s. 455

¹¹¹ Dokonce vyššího, než si Makiokovy původně představovali.

¹¹² Tanizaki, s. 456-458

¹¹³ Též se jí nechtělo odjíždět, protože pozvání na rozlučku platilo pro ni, Sačiko i Taeko a tak se obávala, aby se Ecuko necítila v Ašiji opuštěná. Ecuko sama, ji však ujistí, že to není problém.

¹¹⁴ Tanizaki, s. 459-463

¹¹⁵ Tanizaki, s. 467

reagoval, „...že už se těší, až bude moci sledovat, jak skvrna mizí.“¹¹⁶ a není jí tedy nijak odrazován.¹¹⁷ Podobně uvolněný přístup má i v otázce Taeko, jejíž pověst se opakovaně prokazovala být problémem a v době předcházející tomuto jednání se ještě zhoršila. Jeho postoj, že: „...on si sestru přece nebere.“¹¹⁸ je o to překvapivější, že zvláště vyšší vrstvy si na reputaci vždy velmi zakládaly.

Je to teprve poté, co jsou zahrnány obavy ohledně hlavních překážek v jednání, kdy se Sačiko pro nabídku více nadchne. Proto je to také až po tomto rozhovoru, kdy začne řešit otázku, která vyvstala už při debatě ohledně rozlučky, tj. kde by mohli potenciální manželé bydlet. Jukiko totiž Tokio – i díky spíše nucenému soužití s *hlavním domem* – nemá v lásce a i Sačiko doufá, že by se pan Mimaki mohl chtít usadit v Kansai, odkud pochází jeho rodina. Toto přání se při rozhovoru s panem Mimakim ukáže být i realizovatelné, neboť tvrdí, že se cítí být spíše Tokijského původu, i ke Kjótu má určitý vztah a bydlet v Kansai by mu tak nebylo proti mysli.¹¹⁹

Samotný večírek na rozloučenou proběhne bez komplikací.¹²⁰ Nadto se ukáže, že šlo o událost velmi úspěšnou, když si Sačiko zpětně uvědomuje, že byl uspořádán jako takové méně formální *miai*, které bylo pro obě strany uspokojivé. Podobně optimisticky je přijímáno i další setkání s panem Mimakim. Též se začíná plánovat setkání s Teinosukem, aby i s ním měl pan Mimaki šanci se seznámit, bylo učiněno za dosti všem formalitám a jednání mohlo být dovedeno do konce.¹²¹

Je to téměř okamžitě poté, co se situace takto pozitivně vyvine, kdy se Sačiko dozvídá, že – stále svobodná – Taeko je těhotná, což by mohl být konec jakéhokoli dalšího postupu v tomto jednání. Je si jistá, že za tuto nesnáz vděčí Tokiu, které se v jejích očích opakovaně projevuje jako zdroj nepříjemností. V tomto úsudku přetrvává i přes to, že si uvědomuje, že odhalení těhotenství během pobytu v Tokiu, byla

¹¹⁶ Tanizaki, s. 468

¹¹⁷ Jukiko po neúspěchu jednání s panem Sawazakim (viz. 2.7, pan Hiroši Sawazaki) začala docházet na injekce, které jí měly pomoci se skvrny zbavit. Tato léčba zčásti zabírá a v období jednání s panem Hašiderou o skvrně téměř není zmínka, ač stále nezmizela. I před setkáním s panem Mimakim se o skvrně objevuje zmínka, i když už je v tu dobu „...skoro neznatelná.“ (Tanizaki, 2010, s. 465). Je diskutabilní, zda Tanizaki tuto vadu na kráse nezamýšlel i jako symbol pro charakterové nedostatky Jukiko, neboť lze nalézt jisté korelace mezi jejím chováním a tím zda je skvrna v dané době viditelná či nikoliv.

¹¹⁸ Tanizaki, s. 468

¹¹⁹ Tanizaki, s. 462-471

¹²⁰ Jedinou komplikací byl fronty v kadeřnictví, které Sačiko a Jukiko musely přetrpět. Důvodem tohoto problému se ukázal být horoskop, neboť večírek byl naplánován na šťastný den.

¹²¹ Tanizaki, s. 474-477

náhoda.¹²² Protože potrat ve válkou ovlivněném období nebyl možný, je rozhodnuto, že Taeko musí být dočasně přesunuta na venkov a později provdána za otce dítěte, zatímco se Makiokovy pokusí urychlit probíhající sňatkové jednání. I kdyby totiž pan Mimaki ani tuto situaci nijak neřešil, bylo jisté, že vikomt Mimaki a rodina Kunišimových by stejný názor nesdíleli.¹²³

Po zažehnutí potenciální krize, je domluvená schůzka s panem Mimakim, který navštěvuje Ašiji, aby se seznámil s Teinosukem. I ten má z možného manžela Jukiko poměrně dobrý pocit, ale vyslovuje pochybnosti ohledně jeho povahy. Obává se, zda se za jeho tím, že se neoženil, nestojí nějaký velký charakterový nedostatek, kterým by později Jukiko trpěla. Zdrojem žádoucích informací se stane Micujo, jež byla do Ašiji vyslána zjistit jaké jsou šance na zakončení jednání. Micujo Teinosukemu vyličí, že co se povahy týče, pan Mimaki je sice někdy náladový a má mírný sklon k alkoholismu, ale většina jeho horších vlastností – př. agrese v opilosti – byly spíše otázkou jeho mládí a i v alkoholu už je s věkem střídmejší. Problémem je spíše jeho přelétavá povaha, co se zájmů týče, a nešetrné zacházení s penězi.¹²⁴

Je to právě otázka finančního zajištění, která trápí Teinosukeho nejvíce. Pan Mimaki je totiž sice všestranným člověkem, ale udržet si dlouhodobě práci nezvládá, a kvůli válce se navíc jeho profesi nedaří. V tomto ohledu se Teinosukemu zaručuje pan Kunišima, který je přesvědčen že Mimakiho práce má budoucnost a do doby, než se jí bude moci věnovat, zařídí finanční podporu od vikomta Mimakiho. Tento slib i při dalším postupu, v téměř završeném jednání, skutečně splní a pro budoucí novomanžele je též zařízen dům Ósace. I otázka zaměstnání je panem Kunišimou nakonec vyřešena, neboť zajistí panu Mimakimu dobře placenou práci v továrně na letadla na základě jeho diplomu z aeronautiky.¹²⁵

Poslední formálním požadavkem tohoto jednání je získání písemného schválení tohoto svazku od *hlavního domu*. O to Teinosuke žádá *hlavní dům* poté, co je pan Mimaki shledán, jako přijatelný ženich pro Jukiko a proběhlo dokonce i seznámení

¹²² Sačiko ve svých antipatiích k Tokiu reflektuje Tanizakiho, který si po svém období fascinací Západem moderní Tokio velmi zprotivil. Ve svém odporu k hlavnímu městu zašel až tak daleko, že před přestěhováním se do Kansai údajně prohlásil, „...že mu zbývají jen tři možnosti: buď se zblázní, nebo se zabije, nebo se odstěhuje z Tokia.“ (Líman, 2012, s. 78)

¹²³ Tanizaki, s. 478-484

¹²⁴ Tanizaki, s. 489-490

¹²⁵ Tanizaki, s. 494-501

Makiokových s vikomtem Mimakim. Nicméně aby mohla být druhé straně dána formální odpověď, je souhlas hlavy rodu potřeba. Ač o něj však Teinosuke žádá opakovaně, protože se tato část děje odehrává kolem Nového roku, obdržení není až tak snadné. Čekání na souhlas se tak protáhne až Teinosuke zvažuje, zda ho nezískat až dodatečně – další krok, kterým by jednání vybočovalo ze zvyklostí. Nakonec to však není nutné a souhlas – společně s omluvou za opoždění – úspěšně dorazí a jednání může být oficiálně ukončeno.¹²⁶

S ukončením jednání se začne řešit datum zasnub a následně i svatby – jediného sňatku v románu, o kterém lze v závislosti na celý jeho průběh s určitostí říci, že jde o *miai kekkon*. Ač však v knize o dalších *miai kekkon* zmínky nejsou, vzhledem k procentuálnímu zastoupení *miai kekkon* v tomto období je pravděpodobně, že i sňatky mnohých dalších postav by byly tohoto typu.

2.9.1 Reakce Jukiko

Zvláštním aspektem tohoto závěrečného sňatkového jednání jsou ambivalentní reakce Jukiko na jeho fáze.

Když se o setkání s panem Mimakim mluví na teoretické úrovni, všichni jsou si jisti, že Jukiko by o takového ženicha nestála, už kvůli tomu, že je z Tokia a kdyby se za něj provdala, musela by tam žít. Jukiko se však vyjadřuje poměrně mlhavě a ač přiznává, že Tokio v lásce nemá, zároveň tvrdí, že na lidi z Tokia, se tento její názor nutně nevztahuje.¹²⁷

Během *miai*, kterým se ukáže být rozlučka s Itaniovou, se Jukiko snaží působit přívětivě a počíná si mnohem jistěji a veseleji, než tomu bylo u dřívějších sňatkových jednání. Je tak vidět snaha, aby toto jednání bylo konečně jednáním úspěšným.¹²⁸

Když však dojde na otázku, zda je tedy ochotná se za pana Mimakiho provdat, „...*proti všemu očekávání, Jukiko se k okamžitému souhlasu nijak neměla.*“¹²⁹ Naopak

¹²⁶ Tanizaki, s. 492-500

¹²⁷ Tanizaki, s. 462

¹²⁸ Příčinění má na tom i Taeko, která se snaží pozvednout náladu večírku a tak přispět šancím Jukiko. (Tanizaki, 2010, s. 474)

¹²⁹ Tanizaki, s. 494

vyjadřuje své dotčení, že by se měla rozhodnout tak narychlo i přes to, že je zřejmé, že se již rozhodla. Když nakonec vyslovuje svůj souhlas „[dává] *si dobrý pozor, aby jí náhodou nevyklouzlo z úst byt' jediné slůvko díky lidem, kteří pro její budoucnost vynaložili tolik úsilí.*“¹³⁰ – tj. Teinosukemu a Sačiko. O to kontrastnější poté působí její chování při seznámení s rodinou pana Mimakiho. „[Jukiko] *se jen mile usmívala a mlčela, ale Sačiko si dobře všimla, že oči její sestry nezvykle září.*“¹³¹

Konečná změna v reakcích Jukiko v románu vyobrazená je její melancholie před odjezdem z Ašiji do Tokia, kde se koná svatba. Toto rozpoložení jí však nikdo nezazlívá, zejména ne Sačiko, která vzpomíná na svou vlastní svatbu a obdobné pocity, které vložila do veršů.¹³²

*„I dnešek celý prožila jsem
nad novými šaty
a poznala, že za oddavky
smutkem z loučení se platí.“*¹³³

2.10 Další *miai* v knize: služebná Oharu

Jediné další specifické *miai* o kterém se děj knihy zmiňuje, v němž nefiguruje Jukiko Makioková, je *miai* služebné *vedlejšího domu* v Ašiji Oharu. Toto *miai* je zmíněné v samotném závěru poslední kapitoly této rodinné ságy. Dílo tedy jedním novým *miai* začíná, dalším končí. Jde o jakýsi symbolický závěr, který zdůrazňuje fakt, že se jedná o praktiku zcela běžného rázu, nejen otázku vyšších vrstev.

V závěrečných odstavcích románu jsou tak v těsné blízkosti uvedeny hned tři sňatkové partie – Jukiko, jejíž poslední *miai* i zasnuby dopadly úspěšně a chystá se na svatbu, Oharu, která se na *miai* teprve chystá, a Taeko, která *miai* nikdy neprošla a nakonec se provdá za Mijošiho, otce dítěte, o které nakonec přišla, a to dokonce dříve než Jukiko.¹³⁴

¹³⁰ Tanizaki, s. 494

¹³¹ Tanizaki, s. 496

¹³² Tanizaki, s. 504-505

¹³³ Tanizaki, s. 505

¹³⁴ Tanizaki, s. 504

3 Jukiko a její sestry

Jak může čtenář odušit již ze samotného názvu díla, v rámci románu *Sestry Makiokovy* nebude klíčovou jen jedna žena, zasazena do role protagonistky. V rodině Makiokových jsou totiž hned čtyři sestry, z nichž každá je svým osobitým způsobem odlišná a právě proto pro kompletní pochopení románu nezbytná. Není to náhodou, že je Tanizaki nazýván „...největším literárním portrétistou japonského ženství.“¹³⁵

Nicméně v originálním znění je poskytnuta i indicie poněkud jiného rázu. Román, respektive románová sága, která je v českém překladu známá jako *Sestry Makiokovy*, se totiž v japonštině jmenuje *Sasamejuki*¹³⁶, tedy *Jemný sníh*.¹³⁷ Vezmeme-li v potaz jména čtyř sester Makiokových – Curuko, Sačiko, Jukiko a Taeko¹³⁸ – japonský název podává výpověď ještě specifičtější než český. Poukazuje totiž také na to, která ze sester je zasazena do samého středu díla a to je Jukiko, neprovdaná třetí dcera rodiny Makiokových. Jsou to její osudy a snahy jí zajistit co nejlepší budoucnost, které představují velkou část obsahu románu. Jukiko dávno přesáhla věk, kdy se dívky vdávaly a opouštěly své rodiny. Takové rozhodnutí však nebylo možné učinit nijak nahodile, naopak bylo žádoucí se v otázce tohoto problému obrátit na tradice a tak se Jukiko stane součástí instituce *miai*, skrze kterou má být o její budoucnost co nejpečlivěji postaráno.

Postava Jukiko se postupně v rámci románu postupně vyvíjí a ani není divu. Jen v základní lineární linii se děj Sester Makiokových rozpíná na několik let a vezmeme-li v potaz retrospektivní pasáže, čtenář se dozvídá o více než desetiletí života Jukiko. Lze tak pozorovat jakými změnami Jukiko i její osobnost postupně procházejí.¹³⁹

Přestože na začátku veškerých sňatkových jednání Jukiko naznačuje, že nechá výběr manžela na úsudku rodiny, není tomu zcela tak. Ač je totiž Jukiko povahově poměrně nekonfliktní a spíše submisivní, je také poměrně zatvrzelá ve svých názorech. Tento charakterový rys se poprvé projeví, když se Jukiko na základě osobní zášti vzepře

¹³⁵ WINKELHÖFEROVÁ, Vlasta. *Slovník japonské literatury*. Praha: Libri, 2008, s. 277

¹³⁶ Jap.: 細雪

¹³⁷ Tendence překládat *Sasamejuki* jako *Sestry Makiokovy*, popř. *Čtyři sestry*, je poměrně běžná. Doslovný překlad názvu je spíše výjimkou.

¹³⁸ Jap.: 鶴子、幸子、雪子、妙子

¹³⁹ Díky této charakteristice románu, by se *Sestry Makiokovy* kromě specifikace „rodinná sága“, daly zařadit i do kategorie „vývojový román“, který po delší časový úsek zachycuje vývoj určité postavy, na základě jejich zkušeností i sociálním a kulturním prostředím. (Vlašín, 1984, s. 407)

přání rodiny a odmítne potenciálního ženicha z jejího úplně prvního *miai*. (viz. 2.2, pan Saigusa) Následky tohoto rozhodnutí lze sledovat v průběhu většiny románu, zejména v jejím vztahu se švagrem Tacuem, potažmo *hlavním domem*.¹⁴⁰

Je pravděpodobné, že zejména u prvních jednání se též projevuje konzervativní výchova Jukiko, jakožto dcery kdysi významné rodiny. K této výchově se navíc přidává fakt, že byla obzvláště hýčkána otcem na základě podobnosti zesnulé matce.¹⁴¹ Jukiko tak nikdy neměla možnost se osmělit při konverzaci s cizími lidmi, zvláště muži, což jí ve výsledku bohužel činí poměrně nepřístupnou.

Nicméně takovýto postoj nebylo možné udržet věčně. V době, kdy se řeší možnost *miai* s panem Sawazakim (viz. 2.7, pan Hiroši Sawazaki), je už i Jukiko poněkud svolnější, co se postojem k sňatkovým jednáním týče, neboť jak i Sačiko podotýká, musí si být sama vědoma, že vzhledem k ubývajícimu počtu nabídek a nabývajícimu počtu neúspěšných jednání není již ve zcela výhodné pozici. Lze zde však hledat i poněkud zjištěnější motiv, který uvádí Teinosuke: „*Tak se mi zdá, že Jukiko se chce vdát do bohaté rodiny.*“¹⁴²

I přes to, že je u Jukiko znatelný posun směrem od její konzervativní výchovy, v některých případech to nestačí. Jak totiž poznamenal jeden z jejích nápadníků, Jukiko se „...*nikdy zcela neztotožní se současným moderním světem.*“¹⁴³ Rodina tak dochází k názoru, že by se neměli snažit měnit Jukiko, ale měli by najít někoho, kdo přijme její přednosti i s jejími nedostatky. To se nakonec povede. „*Jukiko toho moc nenamluví, ale vždycky ve vší tichosti dosáhne svého.*“¹⁴⁴

Podobně jako je tomu u Jukiko, s dalšími a dalšími *miai* je možné vysledovat změny i v postavách jejích sester a švagrů, obzvláště poté v tom, jak se vyvíjí postupy těchto postav ve snaze zajistit Jukiko co nejlepší sňatek.

¹⁴⁰ Tato zatvrzelost se projevuje i tím že Jukiko odmítá měnit své názory. Např. co se týče otázky sňatku Taeko. Již v dřívější době se rozhodla, že jí nedělá problém, kdyby se Taeko provdala dříve než ona, ale ani ona, podobně jako Sačiko, není ochotná vzdát se vidiny švagra z „lepší rodiny“. A při volbě mezi na své prominentní rodině závislým Okubatu a vzdělaným a soběstačným fotografem Itakurou, jehož jediným nedostatkem byl „prostší“ původ, snažila se Jukiko přesvědčit Taeko vzít si Okubatu. I po smrti Itakury a vyděděného Okubatu stále vidí jako lepší variantu, než koho dalšího by si Taeko mohla najít.

¹⁴¹ Tanizaki, s. 353

¹⁴² Tanizaki, s. 323

¹⁴³ Tanizaki, s. 405

¹⁴⁴ Tanizaki, s. 148

Ze sester Jukiko se nejaktivnější role při sňatkových jednáních ujímá Sačiko a s ní i její manžel Teinosuke. *Vedlejší dům* v Ašiji totiž ve velkém převzal zodpovědnost za Jukiko i Taeko. Sačiko je pro Jukiko oporou při četných *miai* a je to ona a Teinosuke, kdo Jukiko jako zástupci rodiny doprovází nejčastěji.

Kde je ale ve vývoji přístupu Sačiko znatelná zejména narůstající beznaděj s každým neúspěšným *miai*, Teinosukeho naopak neúspěchy podněcují k většímu úsilí a začne se do sňatkových jednání aktivněji zapojovat. (viz. 2.8, pan Fukusaburó Hašidera)

Nejstarší ze sester se v problematice *miai* téměř neangažuje. Jakožto zástupkyně *hlavního domu*, i jako sestra, se samozřejmě snaží Jukiko podporovat, ale obzvláště kvůli rozporům Jukiko s Tacuem se Curuko všem svým sestrám spíše vzdaluje. K tomu později přispívá i nelibost Jukiko bydlet s *hlavním domem* v Tokiu.

Curuko je také první sestrou, která zdánlivě ztrácí naději najít pro Jukiko skutečně dobrou partii. „*Já jsem dopěla tak daleko, že si říkám, že je to jedno, kdo si Jukiko vezme, jen kdyby se někdo vůbec našel. I kdyby ten sňatek měl skončit rozvodem! Jen aby byla jednou vdaná.*“¹⁴⁵

Co se vztahů mezi sestrami týče, kapitolou sama o sobě je postava nejmladší sestry Taeko – moderní, svéhlavé ženy, která si chce o svém životě i budoucím manželovi rozhodovat sama. Ta totiž prudce kontrastuje s postavou Jukiko, tichou, lpící na minulosti a tradici a neschopnou přizpůsobit se modernizující době. „*V oblečení, zjevu a vystupování byla Jukiko nejjaponštější, zatímco Taeko nejevropštější....*“¹⁴⁶ Tak drastický rozdíl mezi sestrami je umocňován zejména tím, že Taeko na rozdíl od sester neprožila slavná léta rodiny Makiokovy a zná ji až v období úpadku.¹⁴⁷

Nejmladší ze sester se v otázce *miai* vyskytuje zejména jako překážka. Byla to její aféra s Okubatou, a následující nešťastný článek, jež byly poskvrou na reputaci Jukiko hned v prvním jednání v románu probíraném. A jsou to i její pozdější vztahy s muži a její výstřednosti, které v otázce sňatkových jednání působí obtíže.

¹⁴⁵ Tanizaki, s. 375

¹⁴⁶ Tanizaki, s. 31

¹⁴⁷ I západně orientovaná Taeko má koníčky japonského charakteru, jako výrobu loutek, či tradiční tanec. Nicméně s postupem dějové linie se těchto zájmů vzdává.

Na druhou stranu jsou to opakovaně neúspěšná *miai*, která pro Taeko znamenají, že se nadále nemůže provdat. Ač Taeko tento vývoj Jukiko samotné sice údajně nevyčítá, lze nalézt i náznaky, že s touto skutečností není zcela smířena.¹⁴⁸

I přes své pozitivní stránky – zejména co se týče jejího vztahu k Jukiko i Sačiko – má Taeko, vzpírající se japonským tradicím, a tak i možnosti *miai*, v románu funkci hlavně odstrašujícího případu. Ač je tedy v některých jeho dílech dřívější i pozdější tvorby západní kultura oslavována, v případech Sester Makiokových se Tanizaki snaží dát japonskou tradici na odiv, a to včetně sňatkových jednání zahrnujících *miai*. Jak tedy říká v jednom ze svých esejů Antonín Líman „...*Taeko...je svým vývojem k povrchní westernizaci od samého začátku odsouzena k neblahému konci.*“¹⁴⁹

Tento až katastrofický vývoj životních událostí Taeko v posledních kapitolách ságy¹⁵⁰ zapřičiňuje poněkud ironický zvrát. Celá dějová linie postavy Taeko je ovlivněná tím, že se jako nejmladší nemohla vdát dříve než Jukiko. Nakonec je však v tajnosti provdána za Mijošiho v době, kdy je Jukiko teprve zasnoubená. Touto událostí je Taeko též postavena do finální opozice k Jukiko, resp. jsou do opozice postaveny její sňatek typu *ren'ai kekkon* a *miai kekkon* Jukiko.

¹⁴⁸ Když je ukončeno jednání s panem Hašiderou a Taeko se tuto skutečnost dozví, ač proti negativnímu výsledku nic specifického neřekne, odmítá se nějakou dobu objevit v Ašiji. (Tanizaki, 2010, s. 406)

¹⁴⁹ LÍMAN, Antonín. *Krajiny japonské duše: čtrnáct esejů o moderní japonské literatuře*. Praha: Mladá fronta, 2000, s. 145

¹⁵⁰ V posledních kapitolách třetí knihy, kdy se tempo děje navyšuje, se zjišťují nejen okolnosti parazitického vztahu Taeko s Okubatou, ale také její nový vztah s barmanem Mijošim, následné těhotenství a nakonec i smrt dítěte při porodu.

Závěr

Ve své práci jsem se zabývala institucí *miai*, se zaměřením na to jakou roli tento způsob domlouvání sňatků hraje v románu *Sestry Makiokovy* Džun'ičiróa Tanizakiho.

Hlavním cílem této práce bylo zjistit, zda instituce smluveného sňatku *miai*, kterou Tanizaki líčí, odpovídá pouze společenské potřebě ve smyslu nutnosti provdat členku rodiny po třicítce, aby byla zachována dobrá pověst rodiny, či zda je v románu kladen důraz spíše na rodinu Makiokových a na jejich vztahy, z nichž vyústí snahy zajistit Jukiko co nejlepší sňatek.

Abych dosáhla sledovaného cíle, nejen, že jsem poskytla stručný teoretický základ, pro lepší pochopení problematiky, ale především jsem rozebrala text díla, jehož je instituce *miai* klíčovou součástí.

Došla jsem k závěru, že instituce *miai*, tak, jak jí zobrazuje Tanizaki, není primárně založená na zvyklostech, ale je spíše reflexi vztahů postav a to hned z několika důvodů.

Časově první sňatkové jednání, které je v knize zmíněné formou retrospektivy, patřilo k nejlepším partiím, které se v knize objevily. Jukiko však tohoto nápadníka odmítla na základě negativních pocitů vůči švagrovi, který byl původcem této nabídky, ač na venek uvádí důvody jiné. V tomto rozhodnutí ji podpořily i dvě ze sester a to na základě jak důvodů uváděných, tak těch skrytých.

Od druhého sňatkového jednání dále, se úkolu nalézt pro Jukiko manžela zhostí *vedlejší dům*, místo *hlavního domu*, a to navzdory tomu, že se jednalo o právo i povinnost hlavy rodu zařizovat sňatky pro členy rodiny. *Vedlejší dům*, tedy Teinosuke se Sačiko, jsou v těchto jednáních aktivní zejména proto, aby našli někoho, kdo učiní Jukiko skutečně šťastnou, nikoliv proto, aby se jí nějak zbavili. Tento dojem je o to silnější, že se opakovaně snaží zajišťovat či preferovat nabídky, které se vyskytovaly v blízkosti jejich domu, tedy v oblasti Kansai.

Je to stále láskyplný vztah Sačiko a Jukiko k Taeko, který jim nedovoluje se od nejmladší sestry distancovat, či se jí dokonce zcela zřeknout, ač jsou to její činy a chování, které opakovaně vystupují jako překážka pro získání nabídek i jejich uskutečnění. Stejně tak Taeko, ač ví, že sestry neschvalují její osobní život, se snaží jim

pomáhat, jak jen je v jejích silách. Často také funguje jako morální i mentální opora svých sester, schopná zvednout náladu jen svou samotnou přítomností.

Proti konvencím se staví i aktér posledního sjednání a nakonec úspěšný nápadník, pan Minoru Mimaki. Ten několika větami odsouvá na stranu všechny problémy, na jejichž základě některé předchozí partie dopadly neúspěchem, z nich jedním je právě dopad chování Taeko na celou její rodinu. Tím, že ho zajímá pouze osoba jeho možné nevěsty, nikoliv reputace celé rodiny, se vzpírá konvencím a je to možná i z tohoto důvodu, že je to právě toto jednání – v němž i další aktéři obcházejí tradice – které je dovedeno až do zdárného konce.

Japonská instituce smluvených sňatků *miai* je systémem, který je zakořeněný v japonské kultuře a zvyklostech. Od časového zasazení románu Sestry Makiokovy se v mnohém změnil a to nejen proto, že už se nejedná o většinový systém, jako tomu bylo tehdy. Stále se však jedná o podstatnou složku japonské společnosti a dá se tedy předpokládat, že se bude i nadále vyvíjet, podobně jako se s přibývajícemi sňatkovými jednáními vyvíjel přístup postav k *miai* i samotná Jukiko Makioková.

Abstract

This thesis deals with the analysis of the novel *The Makioka Sisters* by Jun'ichirou Tanizaki, with special attention being paid to the motif of *miai*, the Japanese system of arranged marriage. The thesis is split into three chapters. The first chapter deals with the *miai* system in general and superficially compares it with a few chosen examples of arranged marriage outside Japan. The second chapter includes the analysis of the novel and on the example of several suitors – who for most part remain prospective only – it gives an idea of how the *miai* system and the arranged meetings work. The third chapter introduces the central character of the novel Yukiko in contrast with her sisters. The goal of the thesis is to determine how Tanizaki portrays the *miai* system that is whether he concentrates on its conventionality or uses it as a way to reflect the relationships of the Makioka sisters and the entire Makioka family.

Key words: *The Makioka Sisters*, Jun'ichirou Tanizaki, arranged marriage, *miai*, *miai kekkon*, Japanese literature

Seznam použité literatury

Primární literatura:

TANIZAKI, Džun'ičiró. *Sestry Makiokovy. 2. upravené vydání.* Přeložila Vlasta WINKELHÖFEROVÁ. Praha: Brána, 2010. ISBN 978-80-7243-489-3.

Sekundární literatura:

KEENE, Donald. *Five Modern Japanese Novelists.* New York: Columbia University Press, c2003. ISBN 978-0-231-12611-3.

KENDALL, Laurel. *Getting Married in Korea: Of Gender, Morality, and Modernity.* Berkeley: University of California Press, 1996. ISBN 0-520-20200-7.

KŘIVÁNKOVÁ, Anna. *Obraz ženy v japonské populární kultuře 2. poloviny 20. století.* Praha, 2016. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav Dálného východu.

KUMAGAI, Fumie. *Family Issues on Marriage, Divorce, and Older Adults in Japan: With Special Attention to Regional Variations.* Singapore: Springer, 2015. ISBN 978-981-287-185-5.

LÍMAN, Antonín. *Krajiny japonské duše: čtrnáct esejů o moderní japonské literatuře.* Praha: Mladá fronta, 2000. ISBN 80-204-0848-7.

LÍMAN, Antonín. *Mistři japonského filmu: 13 esejů.* Praha: Paseka, 2012. ISBN 978-80-7432-198-6.

SUGIMOTO, Yoshio. *An Introduction to Japanese Society. Second Edition.* Cambridge: Cambridge University Press, 2003. ISBN 978-0-511-07699-2.

SUZUKI, Michio. *Becoming Modern Women: Love and Female identity in prewar Japanese literature and culture.* Stanford: Stanford University Press, 2010. ISBN 978-0-8047-6197-0.

VLAŠÍN, Štěpán. *Slovník literární teorie. 2. rozšířené vydání.* Praha: Československý spisovatel, 1984.

WINKELHÖFEROVÁ, Vlasta. *Slovník japonské literatury*. Praha: Libri, 2008. ISBN 978-80-7277-373-2.

Kodansha Encyclopedia of Japan. Tokyo; New York, N.Y.: Kodansha, 1983. ISBN 0-87011-625-8.

Internetové zdroje:

FOX, Greer Litton. Love Match and Arranged Marriage in a Modernizing Nation: Mate Selection in Ankara, Turkey. *Journal of Marriage and Family* [online]. 1975, roč. 37, č. 1, s. 180-193. [cit. 2017-04-16]. ISSN 0022-2445. Dostupné z: www.jstor.org/stable/351042.

KNIGHT, John. Municipal Matchmaking in Rural Japan. *Anthropology Today* [online], 1995, roč. 11, č. 2, s. 9-17. [cit. 2017-04-29]. ISSN 1467-8322. Dostupné z: www.jstor.org/stable/2783202.

MALINA, Jaroslav et al. *Antropologický slovník, aneb, Co by mohl o člověku vědět každý člověk: (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění)* [online]. Brno: Akademické nakladatelství CERM, c2009. [cit. 2017-04-28]. ISBN 978-80-7204-560-0. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/pdf/antropologicky_slovník.pdf.

NEMOTO, Kumiko. POSTPONED MARRIAGE: Exploring Women's Views of Matrimony and Work in Japan. *Gender and Society* [online], 2008, roč. 22, č. 2, s. 219–237. [cit. 2017-04-30] ISSN 0891-2432. Dostupné z: www.jstor.org/stable/27821634.

UBEROI, Patricia. Family, Kinship, and Marriage in India. *Students' Britannica India: Select Essays* [online]. Encyclopædia Britannica. 2000. [cit. 2017-04-16]. ISBN 0-85229-762-9. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=-xzljvnQ1vAC&lpg=PA91&hl=cs&pg=PA145#v=onepage&q&f=false>.